DRŽAVNA ...
Došlo 24. IX. 1930
krat. prilog.

Poštnina plačana v gotovini.

Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1·—, na 16 straneh Din 2·—, mesečna naročnina Din 20·—, za tujino Din 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.
Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Slomškov trg štev. 4.

Št. 97 | Ljubljana, sreda, dne 24. septembra 1930 | Leto I.

Veliki jugoslovanski dnevi v Zagrebu

Ganljiva patrijotična poslovitev Zagrebčanov od predsednika vlade - Ogromna množica na trgu pred kolodvorom - Viharne ovacije ob predsednikovem vlaku

Zagreb, 23. septembra. AA. Davi ob 7. uri je predsednik vlade odšel na pokopališče, kjer je v arkadah ilirskih preporoditeljev kot buditeljev jugoslovanske misli položil prekrasen venec in počastil njihov spomin. Odtod se je napotil v razne humanitarne ustanove. Ob pol 9. uri je posetil sirotišče na Josipovcu, kjer se nahaja dečji dom in so prostori dečje zaščite. V spremstvu predsednika vlade je bil minister dr. Srskić in ban dr. Šilović. **Visoki gostje so se napotili najprvo v prostore narodne zaščite, ki je osebno delo bana dr. Šilovića in pokojnega dr. Basarička, ki ga je ban med svetovno vojno uvedel na tem polju kot svojega pomočnika.** Ban je osebno tolmačil predsedniku vlade notranjo ureditev narodne zaščite. Medtem so se zbrali na prostranem dvorišču akademiki, ki imajo v depandansi sirotišča svoj Dijaški dom. Ko jih je predsednik vlade opazil, je pristopil k njim in prevzel peticijo o njihovih socijalnih in dijaških potrebah. Predsednik vlade je obljubil, da bo storil kar bo mogel. Pri vhodu v sirotišče je sprejel predsednika vlade ravnatelj Lepee. Po hodnikih so bile razvrščene sirote, **ki so pozdravile predsednika vlade z mahanjem jugoslovanskih zastavic.** Deca je zaklicala trikratni »Živel!«. Nato ga je pozdravil ravnatelj Lepee in se mu zahvalil za poset malih sirot. Nato je prosil ravnatelj predsednika vlade, naj bi kraljevska vlada posvetila svojo pozornost zavodu, da bi mogli iz mladih sirot nastati pravi in samostojni državljani. Predsednik vlade se je toplo zahvalil za prisrčen sprejem in obljubil, da bo vlada storila kolikor bo v njenih močeh. Dve mali dekletci sta izročili predsedniku vlade šop cvetja in zapeli prirodno pesmico. Odtod se je predsednik vlade napotil v gornje nadstropje in si ogledal spalnico, igralnice, delavnice in učilnice. Največ so ga zanimala ročna dela. Tu mu je ravnatelj zavoda izročil v dar rdečo škatljico za cigarete in cigare, ki jo je izgotovil obrtniški učenec Anton Petrović. V zahvalo je predsednik vlade izročil zavodu denarno darilo, ki se naj uporabi za dečje izlete.

Nad petdeset delegacij pri predsedniku vlade

Zagreb, 23. septembra. AA. Danes dopoldne je general Peter Živković sprejel nad petdeset odposlanstev. Predsednik vlade je sprejemal v banskih prostorih. General Živković je sprejel med drugim rektorja in profesorje zagrebške univerze, predsednika akademske menze in Dijaškega doma, uradnike in šefe oddelkov raznih državnih uradov in skupno deputacijo privrednikov, ki mu jo je predstavil predsednik trgovske zbornice dr. Milan Vrbanić. V tem odposlanstvu so bile zastopane te-le gospodarske ustanove: Zbornica za trgovino, zagrebška borza, obrtniški zbor, pokrajinski savez industrijcev, jugoslovanski savez mlinov, savez trgovcev na Hrvatskem in v Slavoniji, združenje izvoznikov, savez denarnih in zavarovalnih zavodov kraljevine Jugoslavije, savez hrvatskih obrtnikov, združenje trgovskih potnikov, savez industrijcev in trgovcev z gozdarskimi proizvodi itd. Dr. Vrbanić je v svojem kratkem govoru raztolmačil želje in potrebe privrednikov. **Predsednik vlade se je najprvo zahvalil dr. Vrbaniću za pozdrav, nato izjavil, da ni treba dvomiti v pravo skrb sedanje vlade, ki bo storila vse, kar zahteva gospodarstvo, ki pa obenem zahteva in pričakuje sodelovanje privrednikov.**

Predsednik vlade je nato sprejel predsednika Jugoslovanske akademije, zastopnike društva občinskih uradnikov, zastopnike osrednjega urada za zavarovanje delavcev, zastopnike Sokola itd. Sprejemi so trajali do 12. ure.

Odhod predsednika vlade

Zagreb, 23. septembra. AA. Predsednik vlade general Živković je sprejemal do 12. ure. Opoldne se je napotil s svojim spremstvom v hotel »Esplanade«, kjer je ostal nekaj časa. Odtod je odšel na postajo. **Na trgu pred kolodvorom in na peronu se je medtem zbrala ogromna množica ljudi. Bilo je mnogo zastav in godb. Ko je prispel predsednik vlade z ministri in banom pred kolodvor, je množica priredila generalu Živkoviću navdušene ovacije.** Manifestanti so mahali s klobuki. Godba je svirala narodne pesmi. Predsednik je šel skozi čakalnico I. razreda, **ki je bila okrašena z zelenjem in cvetjem in s preprogami.** Na peronu so bili zbrani zastopniki najrazličnejših ustanov in uradov, organizacij, društev, korporacij in zagrebške občine. Na čelu generalitete je bil general Stojšić. Pri prihodu predsednika vlade na peron je nastalo navdušeno vzklikanje. Na peronu je bila taka gneča, da se ni nihče mogel ganiti. Most preko železniške proge je bil tako zaseden, da so se mnogi bali, da bo nastala katastrofa. Predsednik vlade je segal odličnikom v roke in se zahvaljeval za njihove pozdrave. **Mlado dekletce mu je pri tej priliki izročilo šop cvetja in deklamiralo prigodno pesmico. Množice so medtem prirejale generalu Živkoviću neprestane ovacije.** Predsednik vlade je z nekimi ministri in z banom in z načelnikom zagrebškega mesta dr. Srkuljem ter z divizijskim generalom Stojšićem odšel v svoj voz. Ker pa še ni bil čas za odhod, je predsednik vlade ponovno izstopil in pozdravil prisotne zastopnice ženskih dobrodelnih društev. **Ob 13·20 je predsednik vlade med burnimi ovacijami odpotoval**

Do Sunje ga je spremljal ban dr. Šilović. S predsednikom vlade je odpotoval minister pravde dr. Srskić, dočim so ostali ministri ostali v Zagrebu. **Manifestacije na kolodvoru pred odhodom so bile malone največje, ki jih je doživel predsednik vlade te dni v Zagrebu. Omladinci so peli »Lepo našo domovino«. Po odhodu vlaka se je množica uvrstila v povorko in s sokolsko godbo na čelu odkorakala po mestu do sokolske telovadnice, kjer je bil razhod.**

Beograd, 23. septembra. Nocoj ob 21.55 je predsednik vlade general Pera Živković prispel iz Zagreba v Beograd.

Balkanska politika Anglije in Italije

Pomeben članek londonske revije »Social Democrat« - Miroljubno in konstruktivno delo delavske vlade v primeri z razdiralno in izzivalno politiko fašistovskega diktatorja - Hvaležnost Jugoslavije ministru Arturju Hendersonu za njegovo pomoč pri utrjevanju miru

Beograd, 23. sept. l. »Social-Democrat«, socijalno-demokratična revija, ki izhaja v Londonu, prinaša v septemberski številki članek **Gabrijela Talvija** pod naslovom: »Zunanja politika Jugoslavije. V znak priznanja g. Arturju Hendersonu za njegovo politiko utrjevanja miru na Balkanu.« Po navedbah pisca je on sestavil članek na poziv uredintšva samega. Talvi pravi:

»Da bi se videla balkanska politika v pravi perspektivi, je treba v prvi vrsti razumeti dve stvari: prvič naše prilike se razlikujejo od vaših; drugič zunanji pojavi in dogodki niso nujni v enaki meri pri nas kot pri vas. Naša prošlost se ne sklada z vašo. Mi moramo v približno enem stoletju doživeti vsa izkustva, ki ste jih imeli in doživeli vi v stalnem razvoju treh ali štirih stoletij. Medtem ko imate vi dolgo in historično parlamentarno preteklost, v kateri predstavljajo zunanji znaki in simboli parlamentarizma za vas neko posebno stalno politično realnost, se v centralni in jugovzhodni Evropi le stežka zgodi, da bi imela zunanja forma globlje odnošaje z notranjo realnostjo. N. pr.: v moji deželi je parlament razpuščen s kraljevim ukazom. Parlament po imenu ne pa po bistvu obstoja v Italiji in na Madjarskem. **Toda bila bi velika napaka, če bi se to gledalo z britanskega ali celo internacijonalno-socijalističnega stališča. Če bi se to tako gledalo, bi se menilo, da je Jugoslavija v internacijonalnih odnošajih za reakcijo, Italija in Madjarska za demokracijo.** Vse to je baš narobe, če se oziroma na resnični položaj stvari.

Zunanja politika moje dežele je zasnovana v prvi vrsti na želji, da se ohrani mir. Z namenom, da se zanj borimo, smo stavili naši zunanji politiki kot prvo načelo, načelo starega Gladstone-a, namreč: **Balkan, balkanskim narodom.** Mi vemo iz dolgotrajnega in globokega izkustva, da so medbalkanska nesporazumljenja v prvi vrsti velesile zaradi svojih prirojenih sebičnih imperijalističnih interesov in da so izigravale eno balkansko državo proti drugi. Pred svetovno vojno smo bili v glavnem poprišče i ruske i avstrijske rivalnosti. Po vojni so te rivalnosti prešle v druge evropske prestolnice. Mi smo se je rešili, da preprečimo opetovani pojav starih diplomatskih iger. **Zaradi tega se je odločila fašistovska Italija, da poizkusi učvrstiti svoj položaj na balkanskem polotoku. O tem pričata tiranski pogodbi — dva italijansko-albanska pakta: prvi politično gospodarski, drugi pa vojaški —, ki sta nad Albanijo postavili v bistvu protektorat nasprotnikov naše koncepcije o politiki: Balkan balkanskim narodom.** Tiranski pogodbi sta bili s strani Italije neumestni in v neposrednem nasprotstvu s političnim pravcem, uvedenim med Rimom in Beogradom za časa trajanja italijansko-jugoslovanske pogodbe, znane pod imenom »rimski pakt«. Ta politični pravec je imel pomen: Naj se nihče ne dotakne Italije.

Od tiranskih pogodb **fašistovska Italija ni prenehala gledati na Jugoslavijo kot na največjo oviro in zapreko svojega snovanja imperijalistične ekspanzije na Balkanu. Od tedaj g. Mussolini neumorno izvaja politiko obkoljevanja Jugoslavije.** Njegovo politično prišepetavanje Madjarski in pa podpiranje madjarske kampanje za revizijo mirovnih pogodb — v interesu Madjarske proti Jugoslaviji in proti njenim zaveznikom Čehoslovaški in Romuniji, toda ne proti Italiji — vse to so akcije, ki jih ne narekuje kaka posebna ljubezen do Madjarov ali kak globok občutek zavzemanja za mednarodno pravico; **g. Mussolini bo zapustil Madjarsko prvi dan, ko doseže svoje cilje.** Italijansko-madjarski sporazum je sestavni del širše namere, **da se okrog Jugoslavije stvori krog sovražnih držav z Italijo kot glavno silo in z glavnim ciljem, da se utrdi fašistično - italijanska ekonomija v srednji in jugovzhodni Evropi.** Dejstvo, da obstoji fašistična vlada v Rimu in Budimpešti, predstavlja reakcijonarno silo, naperjeno proti barijeri demokracije. Prav tako podpihovanje makedonsko-bolgarskega terorističnega pokreta proti Jugoslaviji s strani fašistične Italije ni inspirirano po kaki posebni veri v pravičnost bolgarskih pretenzij v Makedoniji proti Jugoslaviji, temveč je samo še eno orodje duce-a za obkoljevanje Jugoslavije. To je stara politična filozofija habsburška: »Deli in vladaj!« v novi izdaji.

Jugoslavija je pokazala dovolj dobre volje v korist miru in močno vzdržnost kljub provokacijam. V tem pogledu lahko izrazim svoje iskreno spoštovanje, ki ga delijo z menoj tudi poklicani krogi v moji državi napram veledostojni politiki gospoda Arturja Hendersona, socijalističnega zunanjega ministra Velike Britanije, ki jo je pokazal v vprašanju Balkana. **Hendersona je vodil resnično mednarodni duh, ko je napravil mnogo za ugladitev težav med Jugoslavijo in Bolgarijo. Zaradi njegovega nastopa so jugoslovansko-bolgarska pogajanja precej uspešno napredovala.** To je dovedlo tudi do boljšega sporazumevanja obeh držav tako glede občih političnih smeri, kakor v vprašanjih medsebojnih obmejnih incidentov. **Kakšna razlika je med to miroljubno konstruktivno politiko britanskega socijalističnega zunanjega ministra in med izzivalno in razdiralno politiko fašistovskega diktatorja! Če seštejemo: zunanja politika Jugoslavije obstoji v glavnem v ohranitvi miru, v urejanju in stabiliziranju statusa quo, kakor tudi v utrjevanju zunanjih odnošajev z mednarodnim prilagojevanjem in vzajemnostjo. Zato imam tem več poguma, da prosim v imenu miru, demokracije in mednarodnega sodelovanja za pravilno medsebojno razumevanje med vašo državo in mojo.«**

Italijani o neuspehu pogajanj s Francijo

Ženeva, 23. septembra. AA. Italijanski predstavniki pri italijansko-francoskih pomorskih pogajanjih so sporočili italijanskim listom, da pogajanja potekajo zelo slabo in da se ne premaknejo z mrtve točke. Italijani, da so stavili zelo ugodne pogoje, katere pa so Francozi odbili. Italijanski predlogi so šli za tem, da ostane stanje ladij do 10.000 ton neizpremenjeno in da Francozom ostanejo njihove težke vojne ladje do skupno 150.000 ton, za kar naj bi dali Francozi Italijanom kompenzacijo glede podmornic.

Francoski predstavniki so italijanske predloge odbili, ker so ravno njihove velike ladje zastarele.

Razvoj vladne krize v Avstriji

Dunaj, 23. septembra. d. Pogajanja avstrijskega zveznega kancelarja dr. Schobra, da se reši kriza, ki je, kakor znano, nastala z demisijo trgovinskega ministra Schustra in vojnega ministra Vaugoina, niso dovedla danes do nobenega rezultata. **Notranjepolitična kriza se je s tem poostrila in položaj kabineta dr. Schobra je postal kritičen.** V krščansko - socijalnem klubu so dobili premoč tisti elementi, ki delajo na odstranitev današnje uradniške vlade dr. Schobra in **ki hočejo spraviti na krmilo čisto krščansko - socijalno, četudi manjšinsko vlado radi bližnjih parlamentarnih volitev.** Zato se je krščansko - socijalni klub danes enodušno postavil za Vaugoina. Tudi je krščansko - socijalna stranka danes že sondirala pri koalicijskih zaveznikih, t. j. pri pri Velikonemcih in pri deželni zvezi, kako stališče bi zavzeli napram eventuelnemu kabinetu Vaugoina. Velikonemci kakor tudi deželna zveza do sedaj to kombinacijo odločno odklanjajo. Vlada bo šele jutri popoldne zavzela stališče napram novi situaciji.

Polanski izročen poljskim oblastvom

Varšava, 23. septembra. AA. **Joan Polanski, ki je lani izvršil atentat na sovjetsko poslaništvo v Varšavi, je bil danes z močnim spremstvom pripeljan v Varšavo in oddan v tamkajšnje zapore. Polanskega so izročila poljskim organom jugoslovanska oblastva, ki so ugodila poljski prošnji glede njegove ekstradikcije.**

Katastrofalne posledice orkana

Na Francoskem pogrešajo nad 500 ribiških ladij — Do sedaj 52 človeških žrtev

Pariz, 23. septembra. AA. O priliki zadnjih strahovitih viharjev, ki so divjali v Rokavskem prelivu, je zadela francosko atlantsko ribiško brodovje strahovita katastrofa. **Doslej pogrešajo še vedno 500 ribiških ladij. Kakor doslej znano, je poginilo pri zadnjih viharjih 52 ribičev.** Število se še povečalo, ker pogrešajo veliko ljudi. Ob Atlantskem obrežju in v Rokavskem prelivu križarijo francoske torpedovke, ki iščejo pogrešane ladje. Ker leži nad morjem gosta megla, je rešilna akcija silno otežkočena. Ministrski svet bo stavil ponesrečenim na razpolago veliko podporo.

Zgrešeno in napačno stališče

Zmaga ekstremistov v Nemčiji je povzročila v vseh listih celo vrsto komentarjev in med drugimi tudi čisto svojevrsten uvodnik v »Slovencu«. Svojevrsten, ker ne velja ta uvodnik toliko nemškim razmeram, ko pa mnogo bolj našim. Ravno v tem pogledu pa je čisto zgrešen in obenem tudi v popolnem nasprotju s 6. januarjem, ki ga je odobril tudi »Slovenec«. Prepričani pa smo, da tega uvodnika ne odobrava niti večina »Slovenčevih« bralcev, ker živimo pač v tako napetih odnošajih, da noben Slovenec ne more in ne sme pozabiti na naša velika nacionalna vprašanja. Saj je še včerajšnji »Slovenec« objavil razveseljivo vest, da je bilo sklenjeno na neki dekanijski konferenci, da vsak duhovnik daruje sleherni dan vsaj eno horo za Primorce. V tem je pač najjasnejše potrdilo, da je nacionalno vprašanje danes tako živo, da ga nihče ne sme prezreti in da za nas ne zadostuje samo katoliška utemeljitev javnega in državnega življenja. Naša nacionalna skupnost je tudi utemeljitev za vse.

»Slovenčev« uvodnik je zidan na paraleli s centrumom, a baš ta paralela ne drži. Nemški centrum je ostro na nacionalem stališču in zlasti po vojni eden najmočnejših temeljev enotne Nemčije. Nihče nima toliko zaslug za propad renskega separatizma ko ravno centrum. Vso povojno dobo je bil centrum v Nemčiji ona sila, ki je spajala nasprotne tabore in vsled te svoje absolutno zadržavne in unitaristične politike je igral centrum tudi v Nemčiji ulogo, ki mu sicer v protestantovski Nemčiji ne pripada. Socialni demokrati, narodni socialisti, komunisti so močnejši od centruma, a vendar je državni kancelar član centruma. A ni se čuditi, kajti še na večer volitev je kancelar Brüning govoril volivcem in jih opozarjal na njih dolžnosti do države s temi besedami:

»Ne gre, da se gleda na državo od zunaj in samo kritizira; **vsak se mora smatrati za del državnega naroda in čutiti odgovornost; država more uspevati le, če se vsak član naroda čuti drugemu obvezan . . .«**

To je zdrav nacionalizem, ki se absolutno sklada s katoliško mislijo in ki je čisto tak, kakršnega propagira jugoslovanska misel. **Vsak se mora smatrati za del državnega naroda, vsak se mora smatrati zato za del jugoslovanskega naroda** in baš to je, na čemur sloni jugoslovanska misel. Baš vsled tega daje pa tudi jugoslovanska misel utemeljitev, ki je ne more prezreti nihče, pa naj pripada tej ali drugi veroizpovedi. Samo to je široko stališče, ki so ga usvojili vsi naši veliki ljudje, katoliki in nekatoliki, »Slovenčevo« stališče pa je ozko, tako silno ozko, da so šli dogodki vedno preko njega in da ni v resnih trenutkih nikdar vzdržalo kritike.

Cela vrsta najodličnejših katoliških duhovnikov je to potrdila in vsi ti so v naši književnosti klesali pot, ki je vedla v jugoslovanstvo. Zadostuje, če omenjamo samo velikega vladiko **Strossmajerja**, čegar veličina je bila več ko enkrat tudi v ponos »Slovencu«.

Pa saj ni niti treba, da gremo tako daleč nazaj, ko pa je še v svežem spominu borba, ki se je odigrala v Sloveniji malo pred koncem svetovne vojne. Takrat je jugoslovansko stališče čisto razdelilo vrste nekdaj skoro nedeljive Šušteršičeve stranke in takrat je odpadel z vodilnega mesta vsak, kdor ni hotel spoznati, da je odločilne važnosti tudi jugoslovanska utemeljitev. Takrat, ko je majniška deklaracija razgibala duhove, takrat se je pričela najslavnejša doba velikega dr. Kreka in takrat je on doživel največji triumf in popolno zmago. In takrat je zmagal vsled svojega jugoslovanskega stališča, ko je klical v »Hrvatski državi«: **»Pomni Slovenec, Srb, Hrvat, da si sin enega slovanskega naroda na jugu Evrope,** da ti spomina na to enakost ne more vzeti nihče, ako si ga sam ne daš vzeti!«

A še močnejše je povdaril dr. Krek svoje jugoslovansko stališče v svoji oporoki, ki bo ostala večno zapisana v srcih vseh Jugoslovanov in ki se glasi:

»Vi vsi, ki ste seme izkrvavljenega naroda, mislite le eno: kako boste združili vse svoje zmožnosti, vso svojo ljubezen in vse svoje srce posvečali naši jugoslovanski državi, za njen procvit, kulturo in blagostanje.«

Ta oporoka je jugoslovanski program in v ostrem nasprotju s »Slovenčevim« uvodnikom. — Ali ni več dr. Krek »Slovencu« vzor?

Kraljica Marija in prestolonaslednik v Ljubljani

Španski infant don Alfonzo Bourbonski gost naše kraljice

Ljubljana, 23. septembra.

Kakor smo že včeraj javili, je snoči prispel na Bled iz Beograda španski infant don Alfonzo Bourbonski, ki je bil gost Nj. Vel. kraljice Marije. Visoki gost si je danes dopoldne ogledal divne krasote našega Bleda in Bohinja. Opoldne pa je zapustil Bled.

V dvornih avtomobilih so se danes ob 12·20 vozili skozi Ljubljano Nj. Vel. kraljica Marija in Njeg. Vis. prestolonaslednik Peter z dvornim spremstvom. Vozil se je tudi španski infant don Alfonzo Bourbonski. Dvorni avtomobili so krenili iz Ljubljane v smeri proti Dev. Mariji v Polju ter so se ustavili na vojaškem vežbališču, kjer je bil spravljen pod šotor infantov avijon. Avijon je stražila vojaška straža.

Nj. Vel. kraljica Marija je na čast visokemu gostu priredila v bližnjem gozdiču piknik. Nato se je Nj. Vel. kraljica Marija poslovila od infanta dona Alfonza Bourbonskega, ki je vstopil v avijon ter odletel v smeri proti vzhodu. Okoli 15. ure se je Nj. Vel. kraljica Marija s svojim spremstvom vrnila zopet nazaj na Bled.

Infantov prihod v Beograd

Beograd, 23. septembra. l. Danes ob 16·30 je priletel iz Ljubljane z avijonom na zemunsko letališče španski infant don Alfonzo Orleanski. Na letališču so ga pričakovali zastopniki našega dvora in španskega poslaništva. Nocoj priredi v čast infantu španski poslanik Detorihos banket v hotelu »Srbski kralj«.

Dr. Marinković o spremembi manjšinske pogodbe

Mi spoštujemo pravice manjšin, vendar ne moremo pristati na enostranske spremembe

Ženeva, 23. septembra. AA. Jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković je imel na včerajšnji seji 6. komisije Društva narodov važen govor glede spremembe manjšinske pogodbe:

Naše stališče je, da se pogodba o narodnih manjšinah, ki smo jo tudi mi podpisali, ne more v ničemer menjati brez pristanka držav podpisnic. To pove pogodba sama, posebno pa še člen 11. konvencije, ki smo jo podpisali. Tu je predvidena garancija Društva narodov in je odrejeno, kako se bo vršilo postopanje in dalje tudi to, da ničesar ne more biti spremenjenega brez pristanka podpisnikov. Gre za pravna in ne za politična vprašanja in da je s tem zagarantirano postopanje, kakor je bilo dogovorjeno. Kar se tiče pravne prirode sporov ima vrhovni svet čast to pravno stran naglasiti. V ostalem je to jasno označen s tem, da vsi spori gredo pred mednarodno razsodišče v Haagu, to je pred sodni, ne pa politični forum. Gospodje, jasno je na podlagi tega, da ni mogoče spremeniti procedure brez našega pristanka. Svet in tajništvo Društva narodov, kateremu se sedaj očita, da ni postopalo dovolj vestno, sta razumela popolnoma pravilno. Mi smo pa vendar sprejeli to novo proceduro, **ker smo iskreno pripravljeni spoštovati pravice manjšin**, vendar pa to ne znači, da smo pripravljeni pristati na enostranske spremembe.

Gospodje! Jaz bom istočasno kratko in jasno pokazal, zakaj je moji vladi nemogoče sprejeti spremembe procedure. Padla je beseda, da javno mišljenje nekih sili k tej spremembi. Naglasil sem, da so države, ki so podpisale pogodbo, v neki meri v vezanem položaju in zaradi tega nimajo v tem oziru vseh pravic. **Zato odklanjam vsako spremembo vse do tedaj, dokler druge države, ki nimajo obvez v vprašanju manjšin, ne prevzamejo ravno take obveze.** Kar se tiče momenta javnega mišljenja, je javno mišljenje politični faktor in mi ne bomo dopustili, da bi igrali politični momenti s temi vprašanji kakršnokoli vlogo. Pa če tudi je g. Koch-Weser naglasil tezo, da bi naše stališče pogorelo, tedaj nam preostaja sodišče v Haagu, na katero ne bodo vplivali politični momenti. Z nemške strani se je zahtevalo od tajništva Sveta Društva narodov, da naj objavlja peticije, ki jih dobiva z različnih strani in se je zdaj radi neobjav njuno delo kritiziralo. S tem se je vršila kritika nad tajništvom in Svetom Društva narodov, toda ne gre tu za peticije, ker v peticijah se rabijo včasih izrazi, ki bi se mogli nepovoljno tolmačiti in uporabljati v agitacijo, temveč gre za nemško propagando, v katero svrho naj bi se uporabile peticije. Če meni kot ministru zunanjih zadev tajništvo Društva narodov dostavi tak spis, kaj naj naredim? Mislim, da bi bil vsak užaljen, če bi na tako peticijo odgovarjal, kajti Društvo narodov je pristojno društvo in ljudje, ki se nanj obračajo, naj bodo tudi pristojni. Mi ne bomo nikoli pristali, da bi bilo Društvo narodov ono, ki bi take spise razširjalo. Zato smatram kritiko g. Koch-Weserja za popolnoma neopravičeno. Zato smatram za svojo dolžnost, da branim v tem oziru tajništvo in Svet Društva narodov.

Oster češkoslov. nastop proti žalitvam Sokolstva

Neverjetno pisanje milanskega »Popolo d'Italia« o katastrofi »Karadjorja« - Nezaslišana drznost v potvarjanju resnice

Praški »Venkov« poroča o ugotovitvah italijanske komisije glede nesreče »Karadjordja«, ki se je dogodila po poročilu italijanskega lista tako-le: Italijanski tisk se je sedaj držal pripomb in odgovorov na tendenčne trditve jugoslovanskih listov, da ne bi onemogočil mirnega dela preiskovalne komisije. Sedaj pa, ko je vse pojasnjeno, pripominja list, da je jugoslovanski tisk nedavno pisal o namerni organizaciji trčenja s strani italijanskih ladij, da bi se na ta način uničile jugoslovanske trgovske ladje. List pravi nadalje, da je na temelju neovrgljivih dokumentov dokazano, da je bil kapitan Prodan, poveljnik ladje »Karadjordje« stalno pijan, da se v trenutku trčenja ni nahajal na poveljniškem mostu, da bi vodil ladjo po zelo nevarnem Pašmanskem prelivu, temveč je bil v svoji kabini v prijetni družbi in se je pojavil šele pri trčenju, in to popolnoma nag. Ladji je poveljeval drugi oficir Žuljević, ki ga je Jadranska plovidba odpustila že pred tremi leti, ker je povzročil poškodbo ladje »Slovenac«, ki pa je bil na pritisk Beograda zopet sprejet v službo. Ko je Žuljević poveljeval ladji, je bil v sredi dveh srčkanih sokolic. V trenutku trčenja je Žuljević silno udaril na pod, pod katerim se je nahajal poveljnik, ki je potem prišel popolnoma nag, da bi prevzel komando. Nadalje je gotovo, nadaljuje list, da so bili vsi potniki, vsi sami poljski in češkoslovaški sokoli, ki so se vračali z beograjskega zleta, v posebnem razpoloženju vsled gostij, napitnic in mnogih pijač. To dokazuje okolščina, da so, čim so se rešili na italijanske ladje, navzlic kriku ranjenih prosili, da bi spustili gramofon, da bi mogli plesati. List poudarja, da je bil italijanski predlog, da bi stvar sodila londonska admiraliteta, katere izkušenost in nepristranost sta splošno znani, z jugoslovanske strani odbit. Končno še list hvali italijanske oficirje ter moštvo.

»Venkov« poroča dalje, da mu je Československa obec sokolska poslala to vest:

Nezaslišane žaljive vesti italijanskega tiska o Sokolih z ladje »Karadjordje« so razburile vso javnost in naravno tudi vse sokolstvo. Takoj po objavi prvih vesti v ponedeljek dopoldne je odšel poslujoči namestnik staroste brat Fran Mašek v zunanje ministrstvo ČSR, da bi zahteval od ministra dr. Krofte zaščito Sokolstva proti žaljivkam italijanskega tiska. Istočasno je bil vprašan Savez poljskega Sokolstva, kako stališče zavzema v tej stvari, bratom Jugoslovanom pa je bilo zopet povdarjeno nevenljivo bratstvo in podanstvo.

Češko Sokolstvo pa bo po svojem nastopu na pristojnih mestih izdalo še poseben oglas v obrambo proti žaljivkam italijanskega tiska, ki je na nezaslišan način napadlo slovansko Sokolstvo.

Hindenburg o sedanjem položaju v Nemčiji

Berlin, 23. septembra. d. Angleški in amerikanski novinarji so zaprosili državnega predsednika Hindenburga za intervju, v katerem bi jim pojasnil politični položaj Nemčije in v prvi vrsti bi jim pojasnil situacijo v pogledu kake nevarnosti državnega prevrata z ozirom na zadnje državnozborske volitve.

Po svoji navadi je predsednik Hindenburg tak intervju odklonil. Sprejel pa je državnega kancelarja ter ga pooblastil, da da zastopnikom amerikanskega in angleškega tiska točne informacije o situaciji v Nemčiji. Pooblastil je državnega kancelarja, da v njegovem imenu izjavi, **da ne obstoja nikjer v Nemčiji nevarnost državnega prevrata.** Izvrševalni varnostni organi so tako močni in so v takem položaju, da v vsakem trenutku lahko vzdrže red in mir v državi in preprečijo vsak prevrat.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 23. septembra. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: V severnih Alpah splošno izboljšanje vremena, mestoma še deževno. *V južnih Alpah vedro, ponoči hladno.*

Minister Preka v Osijeku

Osijek, 23. septembra. n. Danes zjutraj je prispel v Osijek minister socijalne politike in narodnega zdravja g. Nikola Preka, ki je inspiciral vse tukajšnje zavode in institucije svojega resora ter pregledal tudi razne zdravstvene naprave v osiječki okolici. Popoldne je odpotoval minister Preka v Valpovo, zvečer pa se je vrnil v Beograd.

Premestitve profesorjev

Beograd, 23. septembra. AA. S sklepom ministra prosvete so v soglasju s predsednikom ministrskega sveta prestavljeni profesorji oziroma suplenti: *Vincenc Verlič* iz Ptuja v Kranj, *Franc Ahlin* iz Banje Luke v Kranj, *M. Prestar* iz Murske Sobote v Novo mesto, *Rudolf Trobše* iz Banje Luke v Maribor in *Simo Szilagy* iz Murske Sobote v Maribor.

Dravska banovina dobi nad 148.000 Din za pospeševanje živinoreje

Beograd, 23. septembra. k. Za pospeševanje živinoreje so otvorjeni v državnem proračunu banovinam ti-le krediti: Sarajevo 198.375 Din, Ljubljana 148.125 Din, Niš 178.750 Din, Zagreb 147.750 Din, Split 129.000 Din, Novi Sad 377.250 Din, Banjaluka 148.126 Din in Skoplje 225.750 dinarjev.

Alpski Nemci o bazoviški usmrtitvi

Tržaško tragedijo so obširno komentirali tudi nemški alpski listi in v tem oziru sta zlasti značilna dva članka, ki sta izšla v celovški **»Freie Stimmen«** in v graškem **»Grazer Tagblattu«**. — »Freie Stimmen« pišejo:

»Nihče ne more odobravati terorističnih dejanj; Italija pa bi jih mogla razumeti. Saj je klasična dežela tajnih zvez in zarot, upora in veleizdaje. In narodni junak istega mesta Trst, čegar današnji vladarji imajo za narodno požrtvovalnost svojih slovanskih meščanov samo ime »zločinci«, je oni mladenič s čisto nemškim imenom »Oberdank«, ki je kljub svojemu slovanskemu pokolenju izvršil kot italijanski »patriot« atentat na avstrijskega cesarja, pa čeprav italijansko prebivalstvo v avstrijski monarhiji ni imelo vzroka, da se pritožuje niti v političnem niti v kulturnem oziru. Njegovo ime, ki so mu Italijani nadeli gloriolo junaštva, čitamo v vojašnicah, cestah in trgih. To bi moglo dopovedati Italijanom, da je nevarno ustvarjati mučenike in da žanje kri, kdor seje kri. Ali ni bilo ko zadnji zgodovinski opomin na vest fašističnih sodnikov, ko je med razpravo prišlo na dan, da je eden od na smrt obsojenih Slovencev v posesti vsem italijanskim srcem dragocene relikvije: borca Oberdanka? Oberdankov duh je bil tudi v teh slovenskih mladeničih. Italija se iz svoje zgodovine ni naučila nič!

*

Pritisk rodi odpor in sovraštvo ter nasilje sta slaba državnika. Zadrževano razburjenje vlada v ulicah starega trgovskega mesta, ki je od svoje »osvoboditve« v gospodarskem oziru marsikaj izgubilo. Sicer tako živahno vrvenje po cestah in ulicah je ko ohromelo, odkar se je pričel proces. Prestrašena slovenska manjšina je zaprta po svojih stanovanjih, kolikor to dovoljujejo posli. Boji se, da pride do represalij s strani v velikem številu zbranih miličnih čet. Ti ter karabinjerji in policisti obvladajo sliko mesta. V vojašnicah je vojaštvo v pripravljenosti. Do 70.000 vojakov je baje koncentriranih, kakor trdi oklic jugoslovanskih emigrantov iz Italije. Z enim udarcem hoče fašizem zatreti slovansko iredento in zlomiti vsak odpor proti raznarodovanju svojih manjšin. Nad 700 Slovanov je bilo v zadnjih tednih aretiranih, ki čakajo v ječah srednje in južne Italije na njih obsodbo ali prognanstvo. Kljub temu pa vztraja slovanstvo z občudovanja vrednim fanatizmom na svojem jeziku in svoji narodni posebnosti. Obsodba in usmrtitev sta v mnogih srcih še povečala nemo sovraštvo proti tlačiteljem. Pa tudi v mnogih italijanskih srcih, kajti ni malo onih, ki so nezadovoljni s fašističnim režimom in ne malo — Slovanov in Italijanov — ki se danes s hrepenenjem spominjajo nekdanjih dni. Pri teh nezadovoljnežih je rodila obsodba usmiljenje in sočustvovanje za slovensko manjšino, zlasti še, ko se je med procesom odkrila zveza, ki je obstojala med njimi in italijanskimi emigranti. Na prepovedanih stezah je oznanjala, kljub najstrožji pažnji vedno znova utihotapljena »Liberta«, glasilo italijanskih beguncev v Parizu, v dnevih procesa nezadovoljnemu tržaškemu prebivalstvu hujskajoče in uničujoče besede: »Slava Italije je bila, da je dežela pravice; danes pa obsojajo vsi čuvarji pravice pravne metode Mussolinijeve Italije kot nepopisno sramoto. .«

Tudi centrumski listi obsojajo

»Badischer Beobachter«, glavno glasilo centruma v Badenu, piše o bazoviški usmrtitvi pod poglavjem »Trst« med drugim to-le:

»Streli, ki so padli v Trstu, pomenijo za evropsko misel teško škodo. Narodno - državne metode Italije niso v skladu z vlogo, za katero je poklicana krščanska Italija. S sramotnim ustreljevanjem iredentistov, da se jih strelja v hrbet, se ne hodi po nobeni poti, ki bi vodila k miru ali Panevropi. **Ali hočemo mar boljševiško rešitev družbe narodov?** Res je, Italija ima paragrafe ko Stalin, da opraviči ustrelitve. **Toda s temi justifikacijami slovenskih ljubiteljev svobode ni rešen problem, ki ga tvori 700.000 Slovencev v Istri, Gorici in na Italiji pripadlih jadranskih otokih.** Tudi ne s spremembami imen in drugimi stvarmi, ki jih nova Evropa ne bi smela poznati. Italija je pokvarila svojo misijo, ker seje sovraštvo in uglaja pot nasilju. **Vojna napoved Italije miru** je to, kar dela Italija, in pri tem ne vidi, kako se vrše na vzhodu (sovjetski Rusiji) manevri za veliki boj proti krščanskemu zapadu.«

Izjava češkoslovaških gasilcev

»Venkov« objavlja oklic Zveze češkoslovaškega prostovoljnega gasilca, ki ga je poslal jugoslovanskim gasilcem. Ta klic se glasi:

»V hvaležnem spominu na krasne trenutke in izraze bratske ljubezni in vdanosti, ki smo jih preživeli na zadnjem shodu slovanskega gasilstva v Ljubljani, hitimo, da bi vam, dragi bratje, izrekli svoje vroče sočustvovanje v težkih trenutkih, ki jih preživljate vsled okrutne smrti svojih bratov Slovencev v Italiji. Naj vam bo ta naša bratska ljubezen v uteho! **Kakor smo se z vami veselili, tako se sedaj z vami žalostimo in delimo z Vami Vašo bolest, zagotavljamo Vas, da se naše bratstvo nikdar in nikoli ne zlomi.** Čim večje bo preganjanje in trpljenje, tem nerazrušljivejša bo zveza, ki veže naše narode že od pradavna!«

Pomembna svečanost v ljubljanski žel. direkciji

Včeraj 23. t. m. je bilo v slavnostni dvorani direkcije izvršeno svečano odlikovanje mnogoštevilnih železniških uslužbencev. Odlikovanja reda sv. Save za uradnike proge ter vse zlate in srebrne kolajne so bila izročena prisotnim načelnikom, šefom službe, sekcij in kurilnic, a njim samim in lepemu številu višjih uradnikov centrale, vsega 82 komadov reda sv. Save, ki jih je izročil osebno direktor dr. Borko.

V svojem prisrčnem nagovoru je poudaril, da smatra s tem činom odlikovano vse osobje podrejene direkcije, da ta odlikovanja ne služijo samo v čast, temveč naj bodo vsem v poseben ponos, ker so jim v znak Najvišjega priznanja podeljena z ukazom kralja, ki služi vsem kot najsvetlejši vzor človeka, upravnika in vladarja. Pozval je prisotne in preko njih celokupno osobje, naj pokaže svojo veliko hvaležnost za to visoko priznanje na ta način, da zanaprej še požrtvovalneje in vztrajneje dela po vzvišenih idejah in intencijah, izraženih v zgodovinskem manifestu Nj. Veličanstva od 6. januarja 1929. in v njegovih visokih besedah, naslovljenih takrat njegovim ministrom in v velikem činu od 3. oktobra 1929 ter naposled v velepomembni deklaraciji njegove visoke vlade od 4. julija t. l., ki je važna posebno za državne uradnike.

Direktor Borko je apeliral na vse osobje, naj obdrži vedno in povsod pred očmi te velike ideje in cilje, da bi moglo z jekleno jugoslovansko voljo in čvrstim sokolskim duhom, v slogi in medsebojni ljubezni stalno delovati in živeti za napredek ustanove, za blagor naroda in procvit naše velike Jugoslavije. S tem bodo dane najboljše garancije za srečo in zadovoljstvo železničarjev.

V imenu odlikovanih se je toplo zahvalil inž. Müller-Petrič ter trdno obljubil, da se bo vse osobje ravnalo po svetlih vzorih svojih najvišjih starešin.

Ministru prometa inž. Radivojeviću je bila odposlana ta-le brzojavka:

Danes so bila izročena na svečan način mnogoštevilna odlikovanja osobju ljubljanske direkcije, ki je bilo odlikovano o priliki rojstva Nj. Vis. kraljeviča Andreja. Prosim v imenu vseh odlikovanih in celokupnega osobja podrejene direkcije, da na Najvišjem mestu raztolmačite globoka čustva iskrene hvaležnosti, brezpogojne vdanosti in ljubezni do našega premodrega vladarja in Nj. visokega doma s prisego vseh prisotnih, da bodo vedno in povsod zvesto in vdano služili za popolno zmago Njegovih in Nj. visoke vlade velikih jugoslovanskih idej in ciljev po vzvišenem geslu »Z vero v Boga za kralja in očetnjavo«. — Direktor dr. Borko l. r.

S trikratnim navdušenim »Živijo« Nj. Vel. kralju in Nj. slavnemu domu je bila svečanost zaključena. (AA.)

Največjo zalogo

kuhinjske posode kot aluminijasto lahko in posebno močno, emajlirano modro, rujavo in sivo, prvovrstnih znamk, nudi le tvrdka z železnino

Stanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35

Nova carinarna ob naši severni meji

Marenberg dobi carinarno.

Marenberg, 23. septembra.

Po ukinitvi carinarne, ki je poslovala v Marenbergu neprenehoma od preobrata pa do leta 1926, se je čutil v vsem obmejnem pasu nižje Dravograda po vsej Dravski dolini zastoj, ki je občutno zadel vse občine na levem bregu Drave, posebno pa še središča trgovine, kakor Marenberg, Muto in Vuzenico. Dasiravno marenberška carinarna ni bila zadnja leta popolnoma samostojna, ampak nekaka ekspozitura dravograjske, vendar je dobro služila svojemu namenu ter je bila prepotrebna za te kraje. Kajti tako dravograjska kakor tudi mariborska carinarna so preoddaljene in zelo od rok tukajšnjemu prebivalstvu.

To mrtvilo se je občutilo v trgovini vsa leta po ukinitvi marenberške carinarne.

Dravska dolina ima neposredno prometno zvezo z Avstrijo z cesto, ki vodi preko prelaza Radl na Kozjaku. V prejšnji dobi je bila to tudi carinska cesta, ki pa je bila po prenosu marenberške carinarnice v Dravograd ukinjena. Z to ukinitvijo pa je bila zelo prizadeta trgovina in pa tujski promet, ki se je preje zelo lepo razvijal ravno v tem delu Dravske doline. Da se ta carinska cesta zopet vpostavi, je gotovo v gospodarskem oziru zelo potrebno, v nacijonalnem oziru pa bo dotok tujcev, posebno Nemcev, zelo okrepil nemški živelj ob meji.

Končno se je uresničila želja tukajšnjega prebivalstva. Marenberg dobi carinarno.

Dne 20. t. m. se je vršil komisijski ogled, kje naj stoji novo poslopje. V komisiji so bili šef carinskega oddelka fin. direkcije iz Ljubljane g. I. Kostič, ing. g. Pavlin ter g. Miha Palko, župan občine Gornja Vižinga. Komisija je tudi že kupila primeren prostor za stavbišče od gostilničarke Fritz na Radeljnu, tik ob meji. Nova stavba bo krasno poslopje, v katerem bo poleg carinarne posloval tudi obmejni finančni oddelek Sv. Trije Kralji. Ker dosedaj finančni oddelek ni imel svojega poslopja, ampak je moral stanovati v privatni hiši, ki pa je bila v tem oziru neprimerna, bo tudi finančnemu oddelku zelo ustreženo. Z delom se bo v kratkem pričelo, tako da bo v poletju carinarnica že poslovala.

Vsa ta leta po ukinitvi se je povsod izražala želja, naj se ponovno otvori carinarnica, toda rešitve ni bilo. Šele sedaj, ko je prišlo državno krmilo v prave roke, ko je prišlo v državi do plodonosnega dela in razvitka, se je tudi nam obmejnim prebivalcem uresničila že davna želja. Prebivalci pravilno tolmačijo ta važen korak, ki ima velik pomen za vso Dravsko dolino ter so hvaležni.

Prenatrpani vlaki na progi Ljubljana-Celje

Strašna železniška nesreča v nedeljo dne 14. t. m. pri Litiji je bolestno odjeknila po vsej Sloveniji. Saj je tokrat zahtevala kar dvoje mladih življenj. Tembolj tragično pa je dejstvo, da se take nesreče v zadnjem letu baš na progi Ljubljana—Celje večkrat dogajajo. Ni še poteklo leto, ko je med Laškim in Celjem padla na isti način iz vlaka neka učenka, ki se je tako pohabila, da ji bo morala sedaj država plačevati kot odškodnino težke tisočake. Ni se pa čuditi, da se take nesreče dogajajo, če človek vidi natrpane vlake, ki vozijo iz Ljubljane do Celja in nazaj. Posebno zadnje čase, ko so se zopet pričele šole, je gneča v vagonih, posbno pa še na hodnikih taka, da so ljudje stisnjeni kot sardine v škatljah. Hote ali nehote potisnejo ostali človeka ob vrata, ki slučajno niso zaprta, pride ovinek, sunek, vrata se odpro in katastrofa je tu. Strogi pazljivosti, točnosti in vestnosti naših sprevodnikov se je zahvaliti, da nesreče niso kar na dnevnem redu.

Posebno dnevni vlaki na imenovani progi so vedno prenatrpani občinstva, med tem, ko so nočni vlaki večinoma prazni. Kdo se bo pa tudi vozil ponoči, v stoletju hitrostnih rekordov iz Ljubljane v Maribor kar celih 6 ur. Iz Maribora v Ljubljano pa čez 8 ur (6 ur čakanja v Zidanem mostu). Vsakdo gleda, da potuje podnevi in zato ta gneča. Posebno natrpan je popoldanski vlak ob 15·49 uri iz Celja proti Ljubljani, ko se vsuje v Celju v vagone po 200 dijakov, ki se vozijo proti domu. Isto je tudi zjutraj proti Ljubljani in Celju, ko se vozi mladina v šole, delavstvo pa za kruhom. Posebna gneča na hodnikih je pri jutranjem vlaku, ki pelje proti Celju. V Zidanem mostu mora namreč čakati na brzovlak iz Zagreba, ki ima vsak dan zamudo. Redno bi moral ta vlak dospeti v Celje ob 7·40. Mladini in delavstvu torej itak malo časa, da dospe na svoja mesta. Vsled vednih zamud (do 20 minut) pa je mladina (posledice zamujanja šole), kakor tudi delavstvo nestrpno in nervozno čaka na prihod v Celje. Da se pri taki nervoznosti še lažje dogodi nesreča, je umljivo.

Že večkrat so se tozadevno storili razni koraki na merodajnem mestu, a doslej brezuspešno. Naj bo zadnja strašna nesreča vsem glasen opomin, kajti škoda mladih človeških življenj, posebno še, ker se da temu z malo dobre volje odpomoči.

Dijaki in vožnja

Slov. Bistrica, 22. septembra.

V Slovenski Bistrici je preko deset dijakov in več starejših in mlajših dijakinj, ki se peljejo vsak dan zjutraj s prvim vlakom, ki odhaja iz postaje Slov. Bistrica mesto ob 5·25 uri, kjer je za celo uro prezgodaj. Res je sicer, da je prejšnje leto včasih vlak odhajal še prej, ali res je tudi, da bi merodajni činitelji to mučenje naše doraščajoče mladine lahko odpravili. V različnih šolah so sploh prof. zbori mnenja, da bi vožnjo prepovedali, ali kaj bi dosegli s tem? Tistim, ki so v mestu, bi omogočili študij, med tem ko bi oddaljenim zaprli vrata do boljšega kruha, posebno pa bi prizadeli starše, ki ne morejo plačevati po Din 800·— mesečno za svoje otroke. Zato se vožnja dijakov in dijakinj ne more in ne sme ukiniti, pač pa se mora pomagati starišem in izobrazbe željni mladini. — Od postaje Poljčane pa do postaje Maribor vstopa dnevno v vlak na stotine mladine. Vsi ti dijaki prihajajo v Maribor že ob sedmi uri in se razkrope po mestu. Ob lepem vremenu še gre, ali v deževnemu vremenu, ali še celo pozimi? Kam naj se obrne otrok? Pohajkuje do pouka po mestu in nihče ne bo trdil, da je to mladini v prid. Vsaka mati in oče sta v skrbeh za svojo deco. Zato se tudi mi starši iz krajev od Poljčan pa do Maribora obračamo s prošnjo na merodajne činitelje, da bi pri oktobrski izpremembi voznega reda upoštevali trpljenje te mladine, ki vstaja vsako jutro po nepotrebnem pred peto uro, v Konjicah celo že ob 3. uri, da lahko prisostvuje pouku na različnih šolah. Obenem pa prosimo ravnateljstva šol, naj ne delajo težkoč staršem, ki se žrtvujemo kolikor je v naši moči. Mi prizadeti starši upamo, da bo ta prošnja uslišana.

Avtomobilska nesreča pri Gornji Polskavi

Maribor, 23. septembra.

Včeraj krog 20. ure se je dogodila na državni cesti med Slovensko Bistrico in Mariborom v bližini Gornje Poljskave težja avtomobilska nesreča. Iz Slovenske Bistrice je v smeri proti Mariboru privozil šofer Franjo Pečenik, stanujoč na Ptujski cesti št. 5 na Teznu pri Mariboru osebni avto, last nekega avtotaksnega izvoščka, nasproti pa mu je v smeri iz Maribora prišel enovprežni kmečki voz.

Srečala sta se na nekem ovinku, kjer je iz doslej še nepojasnjenega vzroka prišlo do karambola. Avto se je z vso silo zaletel od spredaj v konja in v voz. Udarec je bil tako silen, da se je konj ves pobit takoj zgrudil na tla in je kmalu potem poginil. Voznik kmečkega voza je po srečnem naključju ostal nepoškodovan, nevarno pa je bil ranjen šofer Franjo Pečenik, ki je obležal v avtu z razbito glavo in s poškodbami in odrtinami na levi roki. Razen tega se je občutno poškodoval tudi avto sam.

O nesreči je bila telefonično obveščena rešilna postaja v Mariboru, ki je poslala v Gornjo Poljskavo svoj avto, s katerim je prepeljala ranjenega šoferja v tukajšnjo bolnico, kjer so ugotovili, da so rane na glavi precej nevarne in je njegovo stanje resno. Pokvarjeni avtomobil so gasilci prepeljali v svoj depo, da ga lastnik izroči v popravilo. O vzroku nesreče in o krivdi je bila uvedena preiskava.

Z motociklom na Boč

Prvi motocikel na 980 m visoki gori.

Poljčane, 22 .septembra.

Nad Poljčanami v sinje višave segajoča 980 m visoka gora Boč, menda še v snu ni pričakovala take senzacije...

V lepo jutro minulega tedna je zabrnel motor pod strmo goro in se povzpel z drznim vozačem g. Josip Baumanom po pobočju. Težko je sopihal močni »Indijan« s 3½ HP in le s težavo je šlo navkreber. Pri Miklavžu v višini 624 m se je junak dneva nekoliko oddahnil, da se pripravi za vožnjo tik do vrha, do koče in nato prav do stolpa, kamor je res kmalu nato z velikim naporom dospel in s tem potolkel rekord vozača, ki je ob priliki otvoritve stolpa pripeljal z motornim kolesom prvi do Miklavža.

Vozaču so številni spremljevalci domačini Gajšek, ing. Permozer itd., ki so bili obenem priče nenavadne vožnje, ob prihodu na vrh naglo spletli venec iz zelenega bukovja ter mu ga slovesno kot prvo trofejo izročili.

G. Bauman se že od nekdaj udejstvuje v tej sportni stroki. Odnesel je trikrat prvenstvo Slovenije ter dobil tudi prvo nagrado mesta Maribora. Odkar se je pri neki dirki zelo nevarno ponesrečil, je shranil svoj motor v kot. Zdaj pa, ko se mu je posrečil ta drzni poskus, gotovo ne bo več miroval.

Težka tramvajska nesreča

Ljubljana, 23. septembra.

Vrtnar France Šuštar je onemogel starček v 66. letu, brez posla in brez stalnega bivališča. Zateka se k usmiljenim ljudem, ki mu nudijo za nekaj dni prenočišče. Zadnji čas je bival pri »Novem svetu« na Gosposvetski cesti v hlevu. Preživlja se na ta način, da prosi milodarov pri usmiljenih srcih. Danes okoli 10. dopoldne je počasi korakal, prišel pred Škofijo ter šel prosit župnika fare Sv. Nikolaja kanonika dr. Tomaža Klinarja miloščine. — Ko je zapuščal župnišče, je počasnih korakov hotel iti čez ulico na drugo stran, a v tem trenutku je privozil tramvaj, ki ga je podrl in vlekel kakih 5 m daleč. Sprevodnik tramvaja je že več korakov popreje dajal znamenja, toda starček signalov ni slišal, a sprevodnik ni mogel takoj tramvaja ustaviti. Z rešilnim avtom so onemoglega vrtnarja prepeljali v javno bolnico. Tu so ugotovili, da ima težke poškodbe na hrbtu in da ima najbrže zlomljeno hrbtenico, kar bo dognala röntgenološka preiskava. Hude poškodbe pa ima tudi po nogah, zlasti na desni, ki je najbrže zlomljena.

Ko so ga vprašali, kako je prišlo do nesreče, je starček flegmatično odvrnil:

»Slabo vidim, gluh sem in tako nisem slišal tramvaja. Tramvaj me je povaljal in vlekel več metrov naprej.«

Usoda družinskega očeta

Otroci so ga našli obešenega — Ženo je imel v norišnici

Kočevje, 21. septembra.

V noči od sobote na nedeljo se je obesil v svojem stanovanju na Rudniku rudniški obratovodja Matejka. To je letošnje poletje že drugi samomor v Kočevju, kar je znak, da se širi bolezen današnje dobe in današnjih razmer tudi po provinci.

Obešenca so našli njegovi otroci, ko so zjutraj vstali. Visel je na kljuki, pritrjeni na vratih v njegovem stanovanju, zraven pa je ležal prevrnjen stolček. Do obupnega dejanja je nesrečnega obratovodjo pripravila bolezen njegove žene, ki je bila že par mesecev v norišnici.

Ko je zvedel od zdravnika, da ni več upati na ozdravljenje, je poplačal še zadnji dan razne majhne dolgove po mestu in se nato obesil. — Sploh je bil, odkar mu ze žena zbolela, ves čas silno potrt in zaprt vase. Na Rudniku je služboval že dolga leta vestno in pridno.

Delavci so ga imeli radi, ker jih ni nikoli brez potrebe šikaniral, temveč je lepo ravnal z njimi. Zato je njegova tragična smrt vzbudila splošno obžalovanje in sočustvovanje do njegove družine. Zapušča bolno ženo, dva preskrbljena sinova, stara nad dvajset let in tri nepreskrbljene otroke od 7 do 12 let. Sam je bil star že nad 50 let. Po narodnosti je bil Čeh.

Kočevje

Sokol. V ponedeljek je začelo naše agilno sokolsko društvo zopet z redno telovadbo v vseh oddelkih.

Ceste. Visoko blato zelo otežkoča promet naših cest, pa tudi hodniki za pešce daleko niso v idealnem stanju. Čez cesto sploh ne moreš stopiti, ako hočeš imeti čiste čevlje. Kolesarjenje je skoro onemogočeno. Pred leti je skoro prišlo do tlakovanja, kar bi bilo zelo umestno, toda sedanje gospodarsko stanje občine izključuje vsako temeljito popravo naših cest in poti.

Stavbarstvo. Tekstilarna Herak je povišala svojo hišo za delavce za eno nadstropje. Prvotno bi imela biti stavba pritlična. Povišanje je bilo potrebno, ker bo sedaj vsaj prvo nadstropje suho, dočim bo pritličje silno mokro, posebno ob deževju. — Hiša g. Nagliča pri gozdarskem poslopju pod hribom je samo v glavnem dovršena, vendar so že več tednov stanovalci v njej.

Ribnica

Semenj. V ponedeljek 22 t. m. je bil pri nas semenj. Sejmarjev je bilo precej in tudi raznovrstnega blaga je bilo mnogo naprodaj. Dasi je bilo še dosti lepo vreme, je bilo kupcev zelo malo. Vzrok temu je najbrže slaba letina. Kmet nima denarja, da bi hodil po sejmih. Živine je bilo pripeljane le nekaj glav, a kupčija ni bila bog ve kako velika; večinoma so jo odpeljali prodajalci sami nazaj.

Še ena. Kljub temu. da smo že poročali, da je v naši dolini konec z veselicami, se bo vendar vršila še ena v nedeljo 28. t. m., in sicer »pri »Rokah«. Priredi jo prostovoljno gasilno društvo Sušje-Slatnik. Čisti dobiček je namenjen za nabavo novih cevi.

Prepirajo se. Gozdarska razstava, bolje rečeno »süha ruoba« na gozdarski razstavi v Ljubljani, je zelo dobro uspela in marsikatera pohvalna beseda se je izrekla za Ribničane ob tej priliki. Sedaj so pa seveda Ribničani v zadregi in tudi malo »fovš« eden drugemu. Vsak bi rad hvalo zase. Ker ni dovolj, da se kregajo sami med seboj, so se začeli še po časopisih. Bog ve, če je tudi to Ribnici v čast in kdo se bo tepel za slavo, ki si jo bodo stekli pri tekmovanju in prerekanju, kdo ima največ zaslug za Ribnico in ribniško süho ruobo.

Vrhnika

Preselitev. Ivan Oblak, krojač na Logu, se je preselil na Vrhniko in je na Novi cesti otvoril delavnico.

Šolsko vodstvo naznanja, da se vrši v nedeljo 28. t. m. v šolski pisarni vpisovanje vajencev začetnikov v obrtno šolo.

Umrla je Garafol Jera v starosti 68 let, doma iz Stare Vrhnike.

Berač. Važno in pereče je vprašanje številnih beračev, ki prosjačijo po Vrhniki. Vrhničani se vedno pritožujejo nad njih vsiljivostjo. Najboljše bi bilo, da bi Vrhnika tako naredila, kot nekatere bližnje občine: zvišala naj bi nekoliko davke in bi popolnoma oskrbela ubožce v hiralnici, tuji prosjaki pa ne bi smeli beračiti in nadlegovati ljudi.

Vir pri Domžalah

Naš mladi župan Franc Avman je 21. t. m. umrl v Leoništču po težki operaciji. Županoval nam je komaj od meseca majnika t. l., ker smo letos 8. majnika pokopali pri fari v Dobu svojega večletnega župana Ivana Kerša. Ravno blagopokojni Avman mu je na odprtem grobu zaklical: »Da vidimo se nad zvezdami!« Prehitro se je izvršilo to svidenje, saj je bil Avman šele v 35. letu in neporočen. Vsled svoje pridnosti, značajnosti in resnosti je bil priljubljen obrtnik. Izboren kovač, ki je bil znan radi svojih ličnih zapravljivčkov (voziočkov) po vsej naši pokrajini. Na vsakem velesejmu smo občudovali njegove lične vozičke, ki so zadovoljili tudi najbogatejše naše gospodarje. Saj je zadnja leta izdeloval po 2—3 na teden. Kovaško obrt bo nadaljeval brat Janko. Ugledni družini naše sožalje!

Zagorje

»Kalvarija«. V soboto zvečer so igrali domači igralci na stadionu Zadružnega doma bojno igro Kalvarijo. Občinstva je prispelo proti vsemu pričakovanju v sedanji denarni krizi mnogo. Če bo lepo vreme, bodo drugo nedeljo igrg ponovili, na kar občinstvo opozarjamo.

Pešizlet Zagorskega Sokola. Sokolsko društvo v Zagorju priredi v nedeljo, dne 28. t. m. pešizlet v Kotredež; zbirališče pri Sokolskem domu, od koder je ob pol dveh odhod. Sodeluje zagorska rudniška godba.

Šahistom. Zagorski šahovski klub ima svoje redne šahovske večere ob četrtkih od 20. ure naprej. Vodi ga tudi letos g. Pečnik, ki je lansko leto dosegel s klubom že precej lepe uspehe.

Zaposlitev rudarjev. Premogokop »Mirna« d. d. v Bregi pri Koprivnici (Savska banovina) sprejme 50 rudarjev, in sicer 40 kopačev in 10 vozačev. Vožnjo do rudnika plača družba in isto tako morebitni povratek po trimesečni zaposlitvi. Vse nadaljne informacije dobijo reflektanti v gostilni g. Korbarja dne 28. t. m.

Književna novost. Kakor znano, je spisal naš zdravnik g. dr. Slavko Grum moderno dramo »Dogodek v mestu Gogi«, ki je že izšla v Ljubljanskem zvonu. Sedaj pa jo je g. pisatelj izdal v samozaložbi. Zagorjani, ali ste že kupili to izvrstno delo domačega pisatelja?

Hrastnik

Svečana seja. Tukajšnje »Delavsko podporno društvo« je sklicalo na preteklo nedeljo svečanostno sejo, in sicer v gostilni g. Ferda Roša, ker je preteklo baš te dni 25 let, ko so se sestali v isti gostilni trije dobro misleči rudarski nameščenci (gg. Majcen, Kerže in Štravs), z željo ustanoviti društvo, ki bi bilo rudarjem v raznih nezgodah v pomoč, ter gg. Rasberger, Ljubljana, Roš Fran in Miloš, Laško in Hrastnik, ki so sestavili tozadevna pravila. Sledeč namenu je izplačalo društvo v 25 letih jako mnogo podpor ter je imelo kot odločno slovensko narodno društvo premnogo sovražnikov. Da društvo tako lepo napreduje, je vsekakor prva zasluga marljivega g. Dominika Majcena, ki vodi vseh teh 25 let društvene tajniške posle. Predsedniki so bili ta leta gg. Štravs, že umrli Kerše, Pepelnak, ki živi sedaj na Francoskem, kjer je ustanovil prav tako podporno društvo za tamošnje naše naseljence, in sedaj Marinko. Blagajniške posle je opravljal dolga leta stari g. Rainer, ki je umrl preteklo leto skoro 100 let star v Radgoni. Sedanji blagajnik je pa g. Vodiškar.

Želimo podpornemu društvu« ob lepem jubileju to, da naj dočaka v Jugoslaviji, po kateri so gledali člani pred ujedinjenjem s nedopovedljivim koprnenjem, polno takih slavnostnih dni, načelstvu pa kličemo: Le naprej s tako vnemo v korist trpečam bratom in v dobrobit domovini!

Dnevne vesti

— **Nemški inženjeri v Jugoslaviji.** Te dni bo dospelo iz Nemčije v našo državo okoli 50 inženjerov. Prišli bodo preko Dunaja in si bodo ogledali vse zanimivosti naših krajev.

— **Odredbe za pobijanje luksuza.** Da bi se zmanjšal luksuz v naši državi spričo gospodarske krize, bo vlada izdala posebne odredbe, s katerimi bo otežkočena nabava nepotrebnih luksuznih artiklov.

— **Židovsko novo leto.** Včeraj so Židje proslavili svojo novo leto 5691. V Zagrebu so ga proslavili posebno svečano.

— **Ljubljanska »Glasbena Matica« povabljena v Ameriko.** Zagrebški »Morgenblatt« poroča, da so povabili našo »Glasbeno Matico« na turnejo po Ameriki. Matica je vabilo sprejela, vendar se hoče za turnejo temeljito pripraviti, tako da bo mogla v Ameriko l. 1931 ali 1932.

— **Nov list v Varaždinu.** V Varaždinu je izšla prva številka novega lista »Jugoslavija«. Urednik lista je dr. Martin Prelog.

— **Aeroklub v Somboru.** V nedeljo so ustanovili v Somboru nov Aeroklub. Odborniki kluba so najbolj odlični meščani mesta.

— **Oporoka dr. Willheima, ki se je zastrupil.** Subotiški kirurg dr. Willheim, ki se je usmrtil pred tednom dni, je napisal oporoko, ki pa ni veljavna, ker se je podpisal na nji samo z rodbinskim imenom in ne tudi s krstnim, kakor zahteva zakon. Bil je zavarovan za 1 milijon Din. Do smrti je zapustil uživanje velikega premoženja materi, potem pa dobe vse njegovi dve sestri. Svoj sanatorij, ki je vreden 4 milj. dinarjev, je zapustil svojim nečakom.

— **Narodno slavje v Bosanski Krupi.** V nedeljo so imeli v Bosanski Krupi veliko narodno slavje. Blagoslovili so spomenik kralju Petru in otvorili Dom kralja Aleksandra. Navdušen narod je ob tej priliki manifestiral za kralja in Jugoslavijo.

— **Potres.** V pondeljek ob 14 min. in 42 sek. po polnoči so beležili aparati seizmografskega zavoda potres v daljavi krog 720 km. Potres je trajal do 0.40·38. Njegova jakost je znašala 8 mikronov. Končni potresni sunek so aparati zabeležili ob 1·30.

— **Po karambolu v Topčideru.** Dne 13. t. m. se je pripetila na železniški postaji v Topčideru velika nesreča. Trčnila sta dva tovorna vlaka. Učinki so bili strašni. Več vagonov je bilo popolnoma strtih. Težko je bil pri nesreči ranjen neki delavec. Po naključju nesreča ni zahtevala drugih žrtev. Te dni so aretirali tri krivce nesreče: dežurnega uradnika, nadzornika kretnic in kretničarja.

— **66-letni učitelj je maturiral.** Znani narodni delavec učitelj v Carjevem selu g. Vidak Dabović je prestal te dni maturo na gimnaziji; čeprav je že v 67 letu, je imel dovolj vztrajnosti in energije, da se je na stare dni lotil študija in ga uspešno končal.

— **Fr. Marolt, 15 slovenskih ljudskih pesmi.** V založbi Akademskega pevskega zbora je izšla nova zbirka ljudskih pesmi za moški zbor. Kljub pestri in bogati vsebini je cena izvodu le 20 Din. Ob tej priliki opozarjamo vse zbore, da je po avtorskem pravu vsako razmnoževanje nedopustno. Dobi se v vseh ljubljanskih knjigarnah, lahko pa se naroča pismeno tudi direktno pri Akademskem pevskem zboru. Zbirko kar najlepše priporočamo radi njene svojevrstne priredbe. 480

— **Telesno-kulturno društvo Atena** si dovoljuje javiti, da otvori plesne tečaje za začetni plesni pouk in moderne plese ki jih vodijo plesni mojstri. Tečaji se vrše v oddelkih za naraščaj (same deklice od 10. do 18. leta) in za družabni ples (dame in gospodi). Naraščajski oddelek uvaja deklice v prve plesne pojme, je nekakšna pripravljalna šola za kasnejše dijaške plesne vaje. Družabni ples podaja pouk v modernih plesih in priliko, da pridobi telo na vaji in graciji ter se razgiblje neprisiljeno v ožjem krogu. Tečaje za ritmično gimnastiko vodi dipl. učiteljica dunajske Mensendieckšole gdč. Pajk. Tečaji se vrše v oddelkih za otroke, naraščaj in žene. Na en oddelek 8 do 15 oseb. Statične vaje, vaje v teku in skoku, prostorne in ritmične vaje, odpravljanje lahnih pri poklicu povzročenih telesnih hib itd. Vaje ob godbi. Vpisovanje v plesne tečaje in tečaje za ritmično gimnastiko se vrši v sredo 24. in četrtek 25. septembra v beli dvorani hotela Union od 18. do pol 20. ure.

— **Francoske tečaje** (bivše tečaje »Cercla Français«) zopet otvarja za odrasle s 1. oktobrom t. l. Francoski institut. Pouk se bo vršil v Ljubljani na moškem učiteljišču na Resljevi cesti in sicer: I. tečaj za začetnike ob pondeljkih in četrtkih od 18. do pol 20. (predava g. prof. Južnič); II. a tečaj ob torkih in petkih ob pol 19. do pol 20. (predava g. prof. dr. Novak); II. b tečaj ob sredah od pol 19. do pol 20. (predavatelj isti); III. a tečaj ob torkih in petkih od pol 19. do pol 20. (predava ga. Bele francosko slovnico v francoskem jeziku); III. b tečaj v pondeljkih in četrtkih od pol 19. do pol 20. (konverzacijo vodi g. M. Orthaber). Obiskovalci tečajev plačujejo mesečno po 20 Din vnaprej, lahko pa obiskujejo za to ukovino več tečajev. Prijave sprejema ravnateljstvo moškega učiteljišča v svoji pisarni od 24. t. m. dalje vsak dan od 18. do 19. ure. Od 1. oktobra dalje se prijava lahko izvrši po dopisnici, ali pa pri služitelju zgoraj omenjenega učiteljišča g. A. Dolencu. 439

— **Ustrelila se je s samokresom zaročenca.** V Nišu se je ustrelila ponoči v svoji sobi Lela Tasić, in sicer s samokresom, ki ga je vzela svojemu zaročencu. Ranila se je težko, vendar je dopisniku »Vremena« še lahko povedala ves svoj ljubavni roman.

— **Tast umoril brivca.** V Šidu so usmrtili brivca Sava Milenković, ki je pred tednom dni zažgal vse svoje pohištvo, ker mu je bila žena nezvesta. Umoril ga je tast. Med prepirom ga je udaril s kolom po glavi.

— **Okostnjaka v kanalu.** Delavci v Osijeku so pri kopanju kanala v neki ulici našli v globini 4 m dva človeška okostnjaka. Policija je poslala na kraj posebno komisijo, ki bo skušala ugotoviti, kako sta okostnjaka prišla na ta kraj.

— **Ne sme 6 mesecev v krčmo.** Okrajno sodišče v Laškem je prepovedalo Urankarju Avgustu, roj. 9. avgusta 1892 v Trbovljah, istotja pristojnemu, zahajati v krčme za dobo šestih mesecev, in sicer od 11. avgusta do 11. februarja 1931.

— **Natakar jo je polil z bencinom.** V splitsko bolnico so pripeljali s strašnimi opeklinami soprogo lastnika hotela »Kragujevac« Marijo Šarić. Po neprevidnosti jo je natakar J. Tarumov polil z bencinom, ki se je vnel. Natakar jo je gasil z vodo, kar pa seveda ni pomagalo. Dobila je težke opekline po vsem telesu.

Tekstilbazar d. z o. z.
Ljubljana, Krekov trg št. 10
nudi po zelo ugodni ceni vsakovrstno manufakturno blago najboljše kvalitete za dame in gospode 447

— **Vreme.** Nastopili so prav lepi jesenski dnevi. Noči so sicer že hladne, kar kaže tudi nizka jutranja temperatura, toda čez dan je še prijetno toplo. Barometer se dviga, kar je znamenje, da bo trajalo lepo vreme še nekaj časa. Barometersko stanje je v državi variralo med 758·1 (Kumbor) in 764·9 (Ljubljana). Včeraj ob 7. je barometer kazal: Ljubljana 764·9, Maribor 764·1, Zagreb 764·3, Beograd 762·6, Skoplje 760·5, Sarajevo 764·1, Split 761·9, Rab 762·6 in Split 762·9. Temperatura je včeraj varirala med 9 (Sarajevo) in 20 (Kumbor). Termometer je ob 7. zjutraj kazal: Ljubljana 11, Maribor 11, Zagreb 12, Beograd 12, Skoplje 14, Sarajevo 9, Mostar 18, Rab 18 in Vis 13. V pondeljek je deževalo v Bosni in Hercegovini ter v Banatu. Drugod je bilo prav lepo vreme. V Ljubljani je bila včeraj najvišja temperatura 18·8 C, a najnižja 10 C.

Ustanovitev Sokola v Zg. Šiški - Dravlje

V torek 30. t. m. se vrši v dvorani Narodno prosvetnega društva Vodnik v Zgor. Šiški odločilen sestanek, ki naj sklepa o ustanovitvi Sokola Zg. Šiška - Dravlje ter o tozadevnem predlogu na bratsko župo. Za vse že prijavljene je udeležba strogo obvezna, ostali iskreno vabljeni. Zdravo!

Pripravljalni odbor.

Ljubljana

Sreda, 24. septembra 1930, Rupert. Pravoslavni: 11. septembra, Sodivoj.

Nočno službo imajo lekarne Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

*

■ **Srbski sodnik v praksi pri ljubljanskem deželnem sodišču.** Novi kazenski zakon se bo pričel v Srbiji izvajati še le s 1. januarjem l. 1931. Justična uprava je sedaj odredila, da so nekatera apelacijska sodišča v Srbiji odposlala sodnike v važnejša mesta, kjer se že praktično izvaja novi kazenski zakon, da se tako uvedejo v prakso po novem kaz. postopku. Sodniki so bili odposlani v Sarajevo, Zagreb in tudi v Ljubljano. Pri ljubljanskem deželnem sodišču je sedaj v praksi s. ap. s. v Beogradu dr. Todorović, ki prisostvuje kazenskim razpravam na deželnem sodišču ter fungira kot votant senata.

■ **Privatni tečaj za opisno geometrijo.** Ker po novem učnem načrtu odpade opisna geometrija na realnih gimnazijah, a je za tehnične študije neobhodno potrebna, se otvori za njo privatni tečaj. Vpisovanje se bo vršilo še 24., 25. in 26 t. m. od 14·30 do 16. na tehnični srednji šoli, pritličje, soba št. 4.

■ **Bukova drva, trboveljski premog in koks** pri tt. »Kurivo«, Dunajska 33, tel. 3434 (na Balkanu). 199

■ **Kurs poljskega jezika** priredi s početkom oktobra Društvo ljubiteljev poljskega naroda na III. gimnaziji v Beethovnovi ulici. Poučevalo se bo po eno uro na teden ob šesti uri zvečer. Dan se bo določil pozneje. Reflektanti naj se z dopisnico oglase na naslov: prof. dr. R. Mole, Licej, Bleiweisova cesta.

■ **Čegava so kolesa?** Na Masarykovi cesti stanujoči učenec IV. razreda osnovne šole Milan Pristavec je v pondeljek okoli 20. ure na policijsko stražnico na Dunajski cesti pripeljal žensko kolo in povedal, da ga je okoli 18. našel v Tivoliju na travniku. Žensko kolo je znamke »Rekord« s tov. številko 1,462.431, črnopleskano in dobro ohranjeno. Kolo je bilo najbrže kje ukradeno! — Drugo kolo je našel delavec Janez Ješe v odprti šupi posestnika Černeta v Dravljah. Poleg kolesa je ležala tudi sportna čepica. Domnevajo, da je to kolo najbrže pozabil kak pijanec, ki sedaj ne ve, kje je kolo pustil.

■ **Nerodna pomota.** Poštni oddelek ljubljanskega sodišča je včeraj dopoldne prejel obvestilo, da je treba na pošti dvigniti neko poštno pošiljko v teži 78 g. Ko so na sodišču prejeli to obvestilo, so izvršili vse formalnosti za dvig pošiljke na pošti. Zgodila pa se je v naglici — naglica sploh ni nikjer dobra —, da je neki gospod bral 78 kg mesto 78 g ter je naravno odredil, da je dala jetniška uprava za prevoz te pošiljke — vsi so mislili, da gre za kak velikanski akt — na razpolago paznika z dvema jetnikoma, ki naj bi jo na cizi prepeljala na sodnijo. S cizo so odšli po pošiljko, debelo so pa gledali, ko jim je pošta izročila majhen akt v teži 78 g!

■ **Rekord ponedeljkarjev.** Toliko ponedeljkarjev pa policija kmalu še ni zapisala kakor v pondeljek 22. t. m. Zaradi strahovitega kaljenja nočnega miru, razgrajanja, pretepavanja, nedostojnega vedenja in sličnih nočnih izgredov je bilo včeraj policijski upravi prijavljenih kar 17 ponočnjakov. Med temi je tudi več žensk. Neka 7-članska družba je bila silno glasna in zlikovska. Močno je poškodovala tudi mestne naprave. Dve pijani ženski sta se ponoči silno nedostojno obnašali ter so se mirni pasantje nad njima skandalizirali. Vsi ti ponočnjaki bodo pač kmalu prejeli primerne kazni.

■ **Manjše tatvine.** Mesarskemu pomočniku Josipu Benčini v Mostah pri Ljubljani je neznan tat odnesel iz spalne sobe lakaste čevlje, vredne 280 Din, mesarski nož, njegovemu gospodarju pa 90 Din vreden dežnik. — V mestni plinarni nameščenemu monterju Petru Novaku je nekdo odnesel iz zaboja, ki ga je spravil na novi stavbi v Dvorakovi ulici, razno orodje v vrednosti 260 Din.

■ **Saje so se vnele.** V pondeljek okoli 20. so na Miklošičevi cesti opazili, kako je začel plamen švigati iz dimnika na strehi hiše št. 28. Vnele so se saje. O tem je bila obveščena gasilska postaja, ki je tja poslala gasilca Srečka Kraljiča in Ivana Indofa. Prišel je tudi dimnikarski mojster R. Kernc, ki je naposled požar udušil ter dimnik očistil.

■ **Iz policijske kronike.** Policijski upravi je bilo včeraj prijavljenih 7 večjih in manjših tatvin. Mnogi podjetniki in obrtniki ne vpoštevajo določil nedeljskega počitka ter delajo tudi ob nedeljah dopoldne. Policija je sedaj pričela kontrolirati podjetnike in je do včeraj že 3 podjetnike in obrtnike prijavila zaradi tega, ker so se pregrešili proti obrtnim določilom o nedeljskem počitku. Neki šofer je prijavljen, ker je vzdrževal brez koncesije avtobusni promet. Prijavljeni so bili naposled 8 kolesarji zaradi prekrška cestnopolicijskega reda.

Maribor

m **Maša - zadušnica za škofom A. M. Slomškom.** Danes ob 68-obletnici smrti A. M. Slomška se bo v tukajšnji stolnici darovala maša-zadušnica, na starem pokopališču pa bo okrašen njegov grob.

m **Občinska seja.** V petek 26. t. m. bo v mestni posvetovalnici ob 18·30 izredna seja mestnega občinskega sveta. Seja je sklicana zaradi prodaje Tegetthofove rojstne hiše v Slovenski ulici.

m **Dve zanimivi tiskovni pravdi.** Jutri ob 10. dopoldne bo pred tukajšnjim okrožnim sodiščem razprava o tiskovni tožbi župnika Jožefa Klekla in tovarišev iz Prekmurja proti Janušu Flisarju, uredniku protestantovskega duhovnega lista v Murski Soboti, dne 30. t. m. pa se bo okrožno sodišče bavilo s procesom proti pisatelju Bratku Kreftu, avtorju romana »Človek mrtvaških lobanj« zaradi razžalitve Veličanstva potom tiska. Krefta bo zastopal odvetnik dr. Makso Šnuderl.

m **Imenovanja.** Za uradnika v delavnici državnih železnic v Mariboru sta imenovana g. Venceslav Širot in gdč. Franja Potočnjakova.

m **Sprememba posesti.** Inž. Leon Dolkovsky je prodal svojo vilo v Koseskega ulici 16 Santi Catinellijevi iz Ruš za 169.000 Din.

m **Občni zbor Mariborskega smučarskega kluba.** Danes v sredo zvečer ob 20. uri bo v hotelu »Zamorec« ustanovni občni zbor Mariborskega smučarskega kluba. Vabljeni so vsi interesenti in prijatelji.

m **Meščanskošolski tečaj.** Ljudska univerza otvori 1. oktobra ob 20. uri na deški meščanski šoli v Krekovi ulici tečaj za vse predmete v obsegu snovi meščanskih šol. Prijave se sprejemajo pismeno ali pa ustmeno na dan otvoritve.

m **Smrti.** Pretekli teden so v Mariboru umrli: Vilko Golob, usnjar, 21 let; Frančišek Fideršek, sin železničarja, 1 leto; Alojzija Fric, žena kolarja, 44 let; Roza Kuster, žena postreščka, 54 let; Marija Sopelšek, rojena Visentini, vdova po železničarju, 46 let; Mihael Weiss, monter, 55 let; Ivan Sirk, sin posestnika, 8 let in Anton Pisnik, hlapec, star 20 let. N. v m. p.!

m **Poroke.** V zadnjih dneh so se v Mariboru poročili: Anton Orenberg, delavec, in Alojzija Urgl; Rajko Hebar, kovač, in Amalija Fuchs; Josip Klemenčič, zidar, in Helena Jug ter Fr. Štrukelj, nočni čuvaj in Anastazija Wagner. Bilo srečno!

m **Dobra hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu štev. 6** v A razredu opoldne in zvečer Din 8·30, v B razredu Din 12·30, v C razredu Din 14·30. Priglašajte se! 316

m **Po ceni meso.** Danes ob 8. dalje se bo na stojnici za oporečno meso pri mestni klavnici prodajalo 160 kg govedine po 8 Din kg.

m **Grozdje.** Grozdje je zamikalo družbo dečkov, pa so se splazili na vrt Radoša Pipuša v Wildenreinerjevi ulici in si ga po krivem prilastili. Med njimi je pa bil ovaduh in prišli so v policijsko ovadbo.

m **Nezgoda pri obiranju jabolk.** Pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je 29-letni viničar Fran Vidovič pri obiranju jabolk padel z lestve in si zlomil levo roko.

m **Samomorilni poizkus.** Včeraj, v torek zjutraj, si je 29letni čevljarski pomočnik Albin Bizjak v Koseskega ulici v samomorilnem namenu prerezal žile na levi roki. Domači so njegov namen še pravočasno opazili in odredili prevoz v bolnico, kjer je Bizjak že izven nevarnosti. Vzrok ni znan.

m **Tatvina kobile.** Francu Selinšku, posestniku pri Sv. Janžu na Dravskem polju so v ponedeljek ponoči med 21. in 23. uro neznani tatovi odpeljali iz hleva 4letno kobilo, vredno 5000 do 6000 Din. Osumljeni so cigani.

m **Trpinčenje živali.** Zaradi trpinčenja konj je bil na ovadbo gospodarja aretiran v ponedeljek popoldne hlapec Ferdinand Leskovar.

m **Ukradeno kolo.** Otmarju Alešu, mesarskemu pomočniku pri Zokalyju, je v ponedeljek popoldne izginilo 500 Din vredno kolo, last mojstra, katero je pustil pred glavno pošto na Slomškovem trgu.

m **Gostilniška tatvina.** V ponedeljek se je Jerneju Repniku, posestniškemu sinu iz Frajhajma, pridružil v neki gostilni v Vojašniški ulici 36letni brezposelni delavec Rupert M. in ž njim popival; ko pa je poslednji izginil, je izginila ž njim tudi Rupnikova listnica z 230 Din. Po dolgem iskanju je Rupnik tatu izsledil v gostilni »Maribor«, imel pa je le še 60 Din. Rupert M. je bil aretiran in je tatvino po daljšem oklevanju skesano priznal.

m **Spor v gramozni jami.** V Bartovi gramozni jami so se sprli vozniki in delavci. Poslednji so se pred vozniki zaklenili v barako, katero sta hlapca Polič in Leskovar naskočila in jo poškodovala. Škoda znaša okrog 500 Din. Oba napadalca sta bila aretirana.

m **S kolesom podrla otroka.** V ponedeljek opoldne je na Ruški cesti zavozila privatna uradnica Ivanka Stilekova v Srečka Robiča, učenca III. razreda osnovne šole. Pri tem je deček zadobil poškodbe na komolcu, kolenu in na glavi.

Celje

* **Prvi izkaz darov za Puncerjev spomenik.** Mariborska mestna občina Din 1.000·—, Celjska posojilnica 500·—, Lečnik, juvelir 250·—, Mohorjeva družba 200·—, Ljudska posojilnica 100·—. Po Din 50·—: dr. Božič, odvetnik, Čuk Fran, trgovec, I. hrv. štediona, dr. Kalan, odvetnik, dr. Orožen, odvetnik, dr. Pinter, odvetnik, Ljubljanska kreditna banka. Po Din 30·—: Iv. Adamič, vrvar, Fazarinc, trgovec, Kukovec Vinko, Pacciaffo & Knez, Iv. Ravnikar, trgovec, Tončič, lekarnar. Po Din 25·—: Brata Rode, dr. Ogrizek, odvetnik, A. Posavec, lekarnar. Po Din 20·—: Brglez, ravnatelj, Burger, notar, dr. Goričan, odvetnik, Jagodič, trgovec, Lukas, trgovec, Matkovič, trgovec, Pšeničnik, trgovec, Rebek, gostilničar, Sanitas, drogerija, Vajt, trgovec, dr. Voršič, odvetnik, Vrtovec, drogerija. Po Din 10·—: Bevc, slikar, Drofenik, mesar, Fon, gostilničar, Golmajer, trgovec, Goričar Leskovšek, Gradišnik, lekarnar, Grobelnik Riko, Grobelnik Davorin, Kramar Mislej, trgovec Moštrov, trgovec, Perc Karol, gostilničar, Pušnik Ciril, poslovodja, Ropas, tovarnar, Rutar, puškar, dr. Stanovnik, odvetnik, Šafar, trgovec, Tkalčič Rudolf, Zabukovšek Maks.

* *Glasbena Matica iz Maribora* je s svojimi koncerti v Celju zelo dobro znan gost. Dozdaj je nastopila vedno v klasični formi in so bili njeni koncerti tudi vsakokrat razprodani. Prhodnjo soboto, dne 4. oktobra zopet nastopi v našem mestu in sicer v mestni župni cerkvi z Grečaninovo liturgijo. Koncert traja poldrugo uro in je brezdvomno najlepši, kar jih je priredilo to društvo tekom svojega obstoja. Mariborska stolnica je bila pri prvem koncertu popolnoma razprodana in se samo na željo mestne publike dne 3. oktobra ta koncert v Mariboru še enkrat ponovi.

* *Smrtna kosa.* V javni bolnici je umrla dne 21. t. m. 47-letna posestnikova žena Marija Ježovnik iz Zavodnja pri Topolšici. — 23. t. m. je umrla 2-letna rejenka Slavica Pogladič iz Polzele.

* *Z našega trga.* Zelenjava se je v zadnjih dneh zelo pocenila, pač pa postajajo jajca dražja. Sadja pa je skoraj zmanjkalo zlasti ker so izostali prodajalci, ki so iz drugih krajev prinesli sadje na trg.

* *Najdbe.* Na Bregu se je našel na cesti zavitek sukna. — Na Radejevem vrhu na Bregu se je našel že obnošen moški plašč. — V Aleksandrovi ulici je našel 60-letni malo slaboumni revež Vincenc Janežič, ki ga mestna deca pozna pod imenom »Kikeriki«, zavitek z novimi svilenimi ženskimi nogavicami. Hotel jih je kar obuti, pa mu jih je stražnik vzel, proti čemur je možicelj ogorčeno protestiral.

* *Godba, luštno petje in hrup* so se v soboto razlegali kar iz treh lokalov pozno preko predpisane policijske ure, pri enem celo do 4. zjutraj. Vsi bodo morali odrajtati.

* *Kolesa in noben konec.* V pondeljek zvečer je bilo ukradeno vinskemu trgovcu P. Matkoviću izpred poslopja grofije 2400 Din vredno kolo. — V torek dopoldne je pustil trgovec J. Senčar svoje kolo v veži občinskega urada na Bregu. Ko se je vrnil ni bilo kolesa. Vredno je 1800 Din ter je znamke »Peugeot«.

* *Zastonj se je hotel peljati.* Jurija Š. iz Sv. Trojice je sprevodnik v mariborskem vlaku, ki pride popoldan v Celje, zalotil brez voznega listka in zahteval, da mora plačati 25 Din. Jurija je pa to tako razjezilo, da je začel sprevodnika zmerjati in razgrajati v vagonu. V Celju so poklicali stražnika, ki je Jurija aretiral in odvedel na stražnico. Tam je Jurij odštel, ne »jurija«, temveč nekaj manj in potem odšel.

Nenadna smrt zvestega in poštenega uslužbenca

Ljubljana, 23. septembra.

Še včeraj okoli 8. ure zjutraj se je prijazno razgovarjal pred Glavno pošto blagajniški sluga Kranjske hranilnice Josip Kurent s svojimi tovariši in znanci. Bil je vesten in točen kakor ura in zato je tega popularnega ljubljanskega občana vsakdo videl vsak dan lahko pred glavno pošto, ko je čakal, da prevzame vsa pisma in druge pošiljatve za hranilnico. Včeraj je

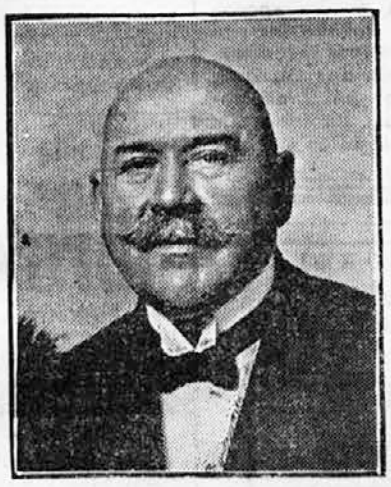

še opazoval, kako na Aleksandrovi cesti kopljejo temelj petnadstropni hiši ge. Kambičeve tik Ljubljanske kreditne banke. Svojemu staremu znancu je pripomnil tako nekako mehkobno:

»Kako Ljubljana napreduje! Kakšna bo še le čez 10 let! Kje bomo mi?«

»Gospod Kurent, saj ste vendar še pri moči in še vedno hodite po konci.«

»Ni več tistega soka, kakor v letih, ko smo se po Bosni vojskovali.«

Zvečer, kakor običajno, je Josip Kurent še sedel v krogu stalnega omizja tam pri »Kolovratu«. Okoli 22. se je vračal proti domu. In danes leži na mrtvaškem odru!...

Davi okoli 4·15 je prihitel kurjač Kranjske sedaj banske hranilnice g. Valentin Tršel k stražniku P. Ramšku ter mu naznanil, da so Josipa Kurenta našli v hranilnici na stopnicah mrtvega. Stražnik je takoj obvestil policijsko upravo. Kurentovi soprogi ge. Fraji se je namreč prav čudno zdelo, da njenega moža ni tako dolgo domov, dočim je bil navadno točno ob 22. vedno doma. Vstala je in odšla gledat, če se možu ni mogoče kaj hudega primerilo. Na stopnicah, ki vodijo z glavnega hranilničnega hodnika na dvorišče, ga je našla mrtvega.

Namestnik policijskega zdravnika dr. Jurečko in dežurni uradnik, nadzornik g. Žajdela sta ugotovila po kratkem pregledu dejanskega položaja, da je pokojnega Josipa Kurenta zadela srčna kap. Kurent je še mirno moral odpreti glavna vhodna vrata hranilnice, brez večjih težav je prestopil glavne stopnice ter krenil na stopnice proti dvorišču. Tu je najbrže spodrsnil ter padel. Pri padcu pa se je najbrže tako prestrašil, da ga je kot priletnega moža zadela srčna kap. Na čelu je imel namreč čisto neznatno rano, ki ni mogla povzročiti smrti.

Pokojnik, po vsej Ljubljani obče priljubljena osebnost, je bil 7. septembra 1858 rojen v Prevojah pri Kamniku kot sin posestnika. Bil je marljiv in ukaželjen deček. Pohajal je šolo v Št. Vidu pri Brdu. Rad je pripovedoval, kako so takrat hodili v šolo in kako so se učili po starih metodah abecede in računanja. Leta 1878 je bil potrjen k 5. dragonskemu polku, kamor so jemali krepke in zastavne slovenske fante. Pozneje pa je bil prestavljen k »Janezom« v Livno ter se je udeležil več bojev v Bosni in Hercegovini. Ko je bila vojna končana, je bil polk premeščen na Dunaj, kjer je tudi služil dalj časa in nato še nekaj v Ljubljani. Vojake je služil 10 let.

Leta 1889 in sicer 1. januarja je nastopil službo pri Kranjski hranilnici kot uradni sluga, a pozneje je bil pomaknjen za blagajniškega slugo ter je pri zavodu služboval do svoje smrti skozi 41 let in to vestno, vzorno in pošteno. Bil je od zavoda večkrat pohvaljen s posebnimi dekreti in nagradami. Tudi od Nj. Vel. kralja Aleksandra I. je bil odlikovan s srebrno medaljo za državljanske zasluge. Oženjen je bil dvakrat. V prvem zakonu s Franjo Debeljakovo, sestro pokojnega župnika Ivana Debeljaka iz Št. Jurja pri Grosupljem. Ko mu je prva soproga leta 1926 umrla, se je pozneje v drugič poročil s Franjo Kotluškovo. Imel je sinaedinca Franca, ki je v svetovni vojni padel na soški fronti.

Pokojni Kurent je bil več let predsednik Zveze nastavljencev denarnih zavodov in velepodjetij v Ljubljani.

Pogreb pokojnika se bo vršil v sredo 24. t. m. ob 16. izpred hiše žalosti Knafljeva ulica štev. 9. Pokojniku bodi ohranjen blag spomin!

Hud pretep med brezposelnimi v šupi

Ljubljana, 23. septembra.

Mnogi brezposelni, ki čez dan pohajajo različne dalmatinske vinotoče, se zatekajo prenočevat v razne kozolce na periferiji mesta. Tudi tam v Zg. Šiški imajo mnogi brezposelni stalno nočno zatočišče v neki odprti šupi. Tja zahajajo tudi delavci brez stalnega bivališča, ki imajo začasen zaslužek pri kakem gradbenem podjetju. V tej šupi je prenočeval leta 1901 v Rodici pri Kamniku rojeni brezposelni mesarski pomočnik Leopold Šešek, ki je bil zadnji čas zaposlen pri neki gradbi nove hiše v Tacnu. Šešek je hodil po končanem delu vedno iz Tacna v Zg. Šiško v dotično šupo prenočevat. V soboto je prišlo med njimi in ostalimi delavci, osobito med delavcema Janezom Povhetom in Tonetom Marusljom do ostrejšega prepira zaradi neke malenkosti. Naposled so se pomirili in vse je kazalo, da so na zadevo vsi pozabili.

V ponedeljek je vsa pisana družba delala »ta plavega«. V nekem dalmatinskem vinotoču so popivali ter so prišli pozno v noč prenočevat v kozolec v Zg. Šiški. Vsi so bili močno vinjeni in prišlo je znova do konflikta. Prepir se je tako poostril, da je prišlo do dejanskega obračunavanja. Nekdo je Šeška s krepelcem tako močno udaril po glavi, da se je zgrudil na tla. Položili so ga na njegovo ležišče ter se zanj niso absolutno nič več brigali.

Danes dopoldne so prišli ljudje mimo kozolca ter opazili, da nekdo v kozolcu leži in močno stoka. Opozorili so na to šišensko stražnico. Ta je telefonirala po rešilni avto, ki je Šeška odpeljal v bolnico.

V bolnici so ugotovili, da ima Leopold Šešek lobanjo popolnoma prebito in da je rana dolga približno 10 cm. Delavci so Šeška tudi močno pretepli po životu. Šešek je zanje plačeval pijačo, toda zjutraj so ga pustili popolnoma na cedilu.

Policija je začela že danes zasledovati brezsrčne delavce ter je zvečer dvojico prijela. — Šeškovo stanje je zelo kritično.

Aretacija drzne ciganske tolpe

Ljubljana, 23. septembra.

Policijskemu nadzorniku T. Legiši in višjemu stražniku Ivanu Tomcu se je danes ob 13. posrečilo prijeti cigansko tolpo, ki se je klatila po Gorenjskem in Dolenjskem ter ima na vesti drzen vlom, ki ga je bila 17. t. m. izvršila v trgovino Frančiške Burgar v Zg. Berniku pri Kranju, o čemur smo že pred dnevi poročali. Danes so bili pri tovarni za klej aretirani trije cigani in sicer: Janez Levaković, 36 let star cigan z Vrhnike, Tone Hudorovič prav tako z Vrhnike in Florijan Hudorovič. Cigani odločno taje, da bi bili izvršili omenjeni vlom in druge njim naprtene tatvine. Levaković je dejal: »Pošteno živim. Prenočujem tam, kjer me noč zaloti. Kupčujem s konji.« Odvedeni so bili vsi v zapore.

Zanimivosti ljubljanske kronike

Ljubljana, 23. septembra.

Ljubljanska kronika je zadnje dni izredno pestra na raznih kriminalnih in drugih dogodkih. Od sobote naprej je bilo izvršenih nebroj tatvin in vlomov, aretirani so bili trije drzni vlomilci.

Usoda naivnega krojačka

V ponedeljek popoldne je boječe stopil v sprejemni urad javne bolnice 20-letni mladenič šibke telesne konstitucije. Dežurni uradnik ga je vljudno vprašal, kaj želi in mladenič je bojazljivo odvrnil: »Prosim gospod, sprejmite me v bolnico. Opečen sem...«

Uradnik ga je pozorno pogledal v obraz. Bil je ves rdeč kakor »kuhan rak«, da rabimo v tem primeru sicer trivijalno prispodobo. Sledile so formalnosti o generalijah, kakor je to predpisano za sprejem bolnika v bolnico. Bil je to krojaški vajenec Viktor iz Zgornje Šiške, ki postane že čez nekaj mesecev krojaški pomočnik. Viktor je revček. Tedensko je zaslužil 3 kovače. In na Matevževo nedeljo je krenil Viktor tja na Posavje. Hodil je okrog, zavil je v hosto ter začel trgati pozno jesensko cvetje. Cvetlice si je nadel okrog klobuka in v gumbnice. Ves okrašen kot Jurčičev Martinek Spak jo je primahal v neko posavsko gostilno, kjer so bili zbrani krepki fantje, ki so pili, peli in se veselili. Viktor je postal vesel in razposajen. — Fantje so ga začeli dražiti, da je »en zauber fant, ki ima židan gvant«. Fantje so se začeli s krojaškega vajenca norčevati in neki porednež mu je dejal, da ga bo pomazal po obrazu s parfemom, da bo lepo dišal. In res ga je porednež pomazal po obrazu s karbolno kislino. Revček sprva ni čutil nikakih bolečin, toda prihodnji dan je postal v obraz ves rdeč. Ne močno razredčena kislina je povzročila na njegovem obrazu precej hude opekline. Proti neznanim zlikovcem je uvedena kazenska preiskava.

Pričenja se sezona tatvin

V pozno jesenskih, hladnih dnevih se običajno pričenja jesenska sezona tatvin. Veliki in mladi uzmoviči in svedrovci, ki so poletje preživljali po deželi, so se zopet začeli zbirati po mestih, kjer kradejo vse, kar jim pride pod roko. V zadnjih dnevih je bilo policiji prijavljenih že nad 50 večjih in manjših tatvin, odnosno vlomov. Tatovi so se spravili v prvi vrsti na obleko in perilo, da se tako preskrbe za trdo zimo.

V ponedeljek popoldne je neznan tat perici Mariji Lampičevi iz Bizovika odnesez z vozička na Kralja Petra trgu izpred hiše dr. Pogačnika zavoj umazanega moškega finega perila, v vrednosti Din 1.000·—. — Zasebni uradnici Jožici Lombar, stanujoči v Židovski ulici je neka Bosanka izmaknila fino srajco, a hkratu tudi zlat prstan. Lombarjeva je oškodovana za 600 Din. — Ženi poštnega zvaničnika Mariji Novak v Aleševčevi ulici št. 18 je neki 20letni moški odnesel z dvorišča 50 Din vredno rjuho.

Prav nenavadno drzna tatvina se je v ponedeljek popoldne primerila v stanovanju Jerneja Škofica, gimnazijskega sluge II. realne gimnazije v Beethovnovi ulici. V nezaklenjeno kuhinjo se je prikradel okoli 20 let star, dobro oblečen moški, sloke postave. Z naglico je izmaknil 300 Din vredno uro budilko ter ž njo odkuril na hodnik. Srečal je slugovo ženo ter jo lepo uljudno nagovoril:

»Gospa, ali ne stanuje tukaj gospodična Rezika Bogataj?«

Gospa mu je uljudno odvrnila, da ne. Na stopnjicah je tat srečal drugo žensko Nežo Pust ter jo slično nagovoril. V rokah pa je držal neko pisemce. Tat je z uro budilko izginil.

Divjaški napad na delavce iz Bosne

Domačini so organizirali napad s samokresi na Bosance — Ukradli so tudi 2 kg dinamita — Nad 30 delavcev domačinov so aretirali

Sevnica, 23. septembra.

Gradnja ceste od grada Impolca do Studenca in Leskovec—Raka—Sv. Duh je zahtevala že mnogo napora. Delo vodi g. inž. Matko. Pri gradnji je zaposleno po večini samo domače prebivalstvo, ki pa ne zna upoštevati ugodne in izredne prilike za zaslužek. Med drugim pa je zaposlenih tudi 6 kvalificiranih delavcev Bosancev in 2 polirja, tudi Bosanca. Domačini pa niso bili zadovoljni s tujci. Že večkrat so očitno pokazali svojo mržnjo do »tujcev« in »vrinjencev«, bodisi z besedo, grožnjo ali celo z dejanjem. Vendar prizadeti niso nikdar reagirali na te vrste napade, ampak mirno in vestno vršili svojo dolžnost.

Dinamit pod posteljo.

Pretekli teden pa je ta mržnja dosegla višek. Dan pred glavnim dogodkom so opazili, da je iz shrambe izginilo 2 kg dinamita in 5 vžigalnikov. Ostala 2 zaboja dinamita pa je hranil g. inž. Matko pod svojo posteljo in tako nekako spal na vulkanu. Vse spoštovanje njegovi hrabrosti in previdnosti. Nedogledne posledice bi imelo lahko, ako bi dinamit prišel v nepoklicane roke. Ko se je g. inž. Matko s svojim avtomobilom po končanem dnevnem delu drugi dan po tem dogodku vračal domov, se je jelo delavstvo zbirati v gručah.

Nočni napad.

Noč je padla na zemljo. Ponoči so naenkrat z glasnim »hura« vpitjem, oboroženi s kamni in samokresi napadli nič hudega sluteče Bosance. Nato so jih obkolili in jih začeli kamenjati. Do smrti prestrašeni so se Bosanci prebili skozi vrste podivjanih napadalcev in zbežali na slepo v gozd, kjer so se razpršili na vse strani. Za njimi pa so udrli napadalci in besno streljali v noč. Pozno v noč so jih zasledovali z električnimi svetilkami in samokresi.

10letni deček izmaknil 5 vžigalnikov.

Drugi dan sta 2 Bosanca upehana prišla v Sevnico k g. inž. Matku, ki stanuje začasno pri svoji tašči ge. Verbičevi, in mu opisala dogodek. Inž. Matko se je takoj odpeljal v Krško na orožniško postajo. Tu je našel polirja, ki je pribežal skozi gozd proti krški strani. Na orožniški postaji so takoj telefonično obvestili sosednje postaje in nato skupno v široki vrsti odšli na mesto napada.

Začela se je preiskava. Nad 30 delavcev-domačinov je bilo aretiranih. Žalosten znak demoralizacije je bilo tudi dejstvo, da so pri preiskavi dognali, da je 5 vžigalnikov ukradel 10letni deček, učenec osnovne šole z dvema tovarišema. Eden izmed njih je razbijal s kamnom po vžigalniku, ki se je vnel in ga ranil. Tako so se izdali. Pri zaslišavanju je deček uporno tajil, da bi on ukradel vžigalnike. Šele po večurnem naporu je priznal, da jih je vzel, nato, da jih je izgubil, končno, da jih je dal neznanemu moškemu. Več niso spravili iz njega, kljub temu, da so bili prisotni učitelj, župnik, orožniki.

Aretirance so odpeljali v zapore. Orožništvo se marljivo trudi, da izsledi ukradeni dinamit, ki utegne sicer v nepravih rokah biti zelo nevaren. Čas bi bil, da se razmere v onih krajih že enkrat uredijo. Saj ima že vsak grm svojo zgodovino! Krivci pa naj se eksemplarično kaznujejo!

Zadnji akt družinske tragedije pred sodiščem

Novo mesto, 23. septembra.

Pred velikim senatom se je danes vršila razprava proti 40 letnemu posestniku Josipu Kralju iz Kresnic pri Metliki, ki je 24. julija t. l. ob 6. zjutraj tako pretepel svojo 80 let staro ženo, kmetico Zoro Kralj, da je pozneje težkim ranam podlegla. Obtožen je bil umora. Obtoženec je oče devetih otrok ter je zelo nasilne narave. **Bil je obsojen na 12 let robije zaradi umora.** Njegov zagovornik je prijavil proti sodbi revizijo.

Sevnica

Ponesrečeni avtobus, ki je vozil med Planino in Sevnico in o katerem smo že poročali, zopet redno vozi. Upamo, da bo imel novi avtobus več sreče.

Nalezljive bolezni, posebno pa obolenj na škrlatinki, je bilo že več slučajev v Sevnici in okolici. Kakor čujemo, misli baje šolska uprava zapreti šolo in prekiniti pouk za nekaj dni.

Svetovni potniki. V Sevnico sta prišla dva svetovna potnika Plambeck Walter iz Lübecka in Fritz Eeprinck iz Lieppe-Dettmold, ki potujeta peš iz zabave. Sta izučena mizarja in potujeta že dve leti. Iz Jugoslavije sta namenjena na Madjarsko.

Pragersko

Sprememba posesti. Hišo g. Josipa Predoviča, v kateri je tudi gledališka dvorana tukajšnjih dijakov, je te dni kupil g. Franc Janša. Želeti bi bilo, da bi dvorana še nadalje služila dosedanjemu namenu.

Sadjarsko društvo na Pragerskem je v nedeljo pomnožilo svojo razstavo še z novimi sadnimi vrstami. Po razstavi je bila licitacija razstavljenega blaga, katere se je udeležilo veliko število interesentov. Vsa prireditev je dobro uspela in pokazala, da v sadjarstvu in vrtnarstvu stalno napredujemo.

Cigani. Zadnje dni so Pragersko in okolico poplavile ciganske družine z opicami in drugimi živalmi, ki vztrajno nadlegujejo po hišah in beračijo.

Preselitveno naznanilo!

Tvrdka J. Gorec nasl., družba z o. z.

cenjenemu občinstvu vljudno poroča, da se je preselila iz dosedanjih prostorov na Dunajski cesti na

Miklošičevo cesto št. 30

vogalna stavba Miklošičeve ceste in Pražakove ulice 466

kjer bode pod tvrdko

J. Gorec nasl. Auerhammer-Ogrin, dr. z o. z.

svojo trgovino nadalje vodila v istem obsegu kot do sedaj.

Vsled znižanja režijskih stroškov bodemo zamogli naše cenjene odjemalce zadovoljiti z znižanimi cenami poleg prvovrstne kvalitete v blagu, ter se za nadaljni poset v novih prostorih priporoča

J. Gorec nasl. Auerhammer-Ogrin, družba z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 30 Podružnica v Kranju

Sveža jajca v trgovini

Kaj je sveže jajce, o tem vprašanju se je že mnogo razpravljalo, saj je tudi na to vprašanje težko pravilno odgovoriti. Trgovina označuje splošno kot sveža jajca tako, ki jih ne konserviramo v apnu ali drugače. Za popolnoma sveža jajca ima trgovina označko pitna jajca, ki se je splošno udomačila.

Datum, kadar je bilo jajce znošeno, napisan na jajce je edino sredstvo, da se more tudi pozneje določiti starost jajca. Konsument je po navadi mišljena, da je jajce tim boljše, čim bolj je sveže, torej po možnosti jajca, ki so še gorka. Kdor pa ima sam kokoši in je že večkrat zaužil popolnoma sveža jajca, ve, da temu ni tako. Pri kuhanju popolnoma svežih jajc se beljak ne strdi, ostane mehek in je lepljiv ter se jajce kljub ohlajenju ne more dobro olupiti. Tudi za jajca, ki so ostala v kokoši ali pa za jajca kokoši, ki so imele slabo klajo, plesnivo žito, se ne more kljub svežosti jamčiti za dober okus.

Trditev, da »imajo jajca največ osem dni stara dvojno vrednost jajc, starih 12 dni«, je netočna. To mišljenje kokošerejcev se najbrže naslanja na trditev, da je mogoč pregled v starosti jajc in da se morajo jajca na vsak način opremiti z datumom nošnje, ki pa se da naknadno zelo težko ugotoviti, ako je jajce že na trgu v prodaji. Starost jajc analitičnim potom je težko določiti. Večinoma se določa na osnovi raznih odznakov pri pošiljanju, ali pa na osnovi drugih podatkov, ki pa jih ni mogoče točno kontrolirati. Radi tega se lahko samo sklepa in domneva o dnevu nošnje.

Prava in reelna trgovina more torej biti v svojem lastnem interesu proti vsakemu določevanju starosti, ako ni označen točen datum nošnje. Vse druge določbe pospešujejo nepošteno trgovino in škodujejo trgovini. V krogih kokošerejcev je splošno razširjeno mnenje, da se lecitin v jajcu že po nekaterih dnevih po nošnji izgubi.

Lecitin je kemična spojina, katera si je radi svojih zelo lahko raztopljivih fosforno kislih soli pridobila velik vpliv v zdravilstvu kot hrana živcev. Rezultati raznih poiskusov so pokazali, da se nahaja lecitin v prvi vrsti v rumenjaku, od koder pa tudi čez več časa ne izgine. Rumenjak ščiti njegova lastna kožica, beljak, kožica lupine in lupina sama in zadrži s pomočjo teh zaščitnih plasti svojo vsebino na lecitinu. Ta je seveda različna po velikosti rumenjaka. Vendar nimajo največja jajca največjih rumenjakov.

Razni poizkusi v tem pogledu so dali naslednje rezultate:

Težina: jajca:	rumenjaka	lecitina
49 gr	22 gr	1,457 gr
53 gr	21 gr	1,710 gr
60,9 gr	18,3 gr	1,708 gr

Iz teh podatkov je razvidno, da ne obstojajo očividna razmerja med velikostjo jajca, rumenjaka in količine v rumenjaku vsebovanega lecitina. Tudi za jajca, ohranjena v apnu, ne obstoja nikako tako razmerje:

Težina: jajca	rumenjaka	lecitira
56,1 gr	17 gr	1,646 gr

Iz tega izhaja, da se lecitin ne izgubi. Ta za živce tako dragocena snov ostane torej v jacu in jo moremo kupiti v razmerju s prehranbeno in zdravilno vrednostjo jajca za malo ceno.

To bi morali vedeti vsi, ki polagajo vrednost na okrepitev svojih živcev.

Gospodarske vesti

Likvidacija mase bivše gospodarske poslovalnice Direkcije državnih železnic v Ljubljani. »Službene Novine« prinašajo zakon o uporabi likvidacijske mase bivše gospodarske poslovalnice Direkcije državnih železnic v Ljubljani. Po tem zakonu se iz likvidacije mase železniške gospodarske poslovalnice izloči znesek 1,500.000 Din in izroči bolniškemu fondu za državno prometno osobje za zgradbo sanatorija za bolne na pljučih. Iz ostanka likvidacijske mase se osnuje fond za zgradbo stanovanjskih hiš na področju direkcije državnih železnic v Ljubljani. Ta fond bo upravljala železniška direkcija v Ljubljani. Iz sredstev tega fonda se bodo lahko dajali osebni in hipotekarni krediti, ki pa skupaj ne smejo presegati vsote 2,000.000 Din. Prometno ministrstvo predpiše še pravilnik za upravljanje tega fonda.

× *Zakon o banovinskih financah.* V ministrstvu financ se pripravlja zakon o banovinskih financah. Že večkrat je bila izražena potreba, da se uredi vprašanje v banovinskih financah. Za banski načrt bo, kakor kaže, dogotovljen še to leto in bo predložen vsem ministrstvom, da ga proučijo.

× *Vprašanje vpostave telefonskih kabljev v naši državi.* V gradbenem ministrstvu se intenzivno proučavajo načrti vpostave telefonskih kabljev na velike razdalje v naši državi. Načrti, ki jih je izdelalo gradbeno ministrstvo, vsebujejo program o vpostavi podzemskih in nadzemskih novih telefonskih zvez, kakor tudi potrebna popravila in razširjenje starih zvez. Že več časa obstojajo med našo državo in sosednjimi državami sporazumi o kontaktu naših linij z inozemskimi. Nabavke za vpostavo kabljev se bodo izvršile potom mednarodnih natečajev.

Borzna poročila

dne 23. septembra.

Devizna tržišča

Ljubljana, 23. sept. Amsterdam 22·785, Berlin 13·45, Bruselj 7·874, Budimpešta 9·8877, Curih 1095·90, Dunaj 7·9576—7·9876, London 274·50, Newyork 56·28—56·48, Pariz 221·81, Praga 167·19 do 167·99, Trst 294·50—296·50.

Zagreb, 23. sept. Amsterdam 22·755—22·815, Dunaj 795·76—798·76, Berlin 13·435—13·465, Bruselj 787·40 bl., Budimpešta 987·27—990·27, Milan 294·708—296·708, London 274·10—274·90, Newyork ček 56·28—56·48, Pariz 220·81—222·81, Praga 167·19—167·99, Curih 1094·40—1097·40, Stockholm 15·12.

Beograd, 23. sept. Berlin 13·4350—13·4650, Budimpešta 987·27—990·27, Curih 1094·40—1097·40, Dunaj 795·76—798·76, London 274·10—274·90, Milan 294·50—296·50, Newyork 56·28—56·48, Pariz 220·81—222·81, Praga 167·19—167·99.

Dunaj, 23. sept. Amsterdam 285·64, Beograd 12·5475, Berlin 168·45, Bruselj 98·71, Budimpešta 123·97, Bukarešta 4·2187, Kopenhagen 189·40, London 34·4237, Madrid 76·90, Milan 37·09, Newyork 708·40, Pariz 27·80, Praga 21·0225, Sofija 5·1337, Stekholm 190·15, Varšava 79·355, Zürich 137·47.

Curih, 23. sept. Beograd 9·12875, Pariz 20·2375, London 25·0475, Newyork 515·45, Bruselj 71·85, Milan 26·9850, Madrid 56·—, Amsterdam 207·90, Berlin 122·70, Dunaj 72·75, Sofija 3·7325, Praga 15·2975, Varšava 57·75, Budimpešta 90·235, Atene 6·675, Carigrad 2·4425, Bukarešta 3·0725.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 23. sept. **Drž. papirji:** 7% inv. pos. 88·50 bl., voj. škoda ar. 438—438·50 (439·50), kasa 438—438·50 (438·50), nov. 438—439, dec. 438·50—439, 4% agr. obv. 55·75 bl., 7% Bler. pos. 85—85·75, 8% Bler. pos. 97—97·75, 7% pos. Hip. b. 85·25—86. **Banke:** Hrvatska 50 d., Praštediona 923·50—924, Union 191—194, Ljublj. kred. 122 d., Medjunarodna 66 d., Narodna 8150—8250. **Industrije:** Šečerana Osijek 310 do 312, Trboveljska 388—388·50, Slavonija 200 do 210, Vevče 124 d.

Beograd, 23. sept. 7% inv. pos, 89·50—90·50, 4% agr. obv. 55·50—56·50, 7% pos. drž. Hip. b. 78—79, 7% Bler 88·50—89, vojna škoda 452·50 (600), Narodna banka 8170—8200, Izvozna banka 720.

Dunaj, 23. sept. Bankverein 17·70, Kreditni zavod 47·30, Dunav-Sava-Adria 11·91, Prioritete 90·20, Ruše 35·50, Trbovlje 48·50.

Notacija naših drž. papirjev v inozemstvu

London, 23. sept. 7% Bler 84·50—85·25.

Newyork, 23, sept. 8% Bler 96—97, 7% Bler 84·75—85·50, 7% pos. Drž. hip. b. 84·625—84·875.

Žitna tržišča

Na ljubljanskem tržišču tendenca nestalna, brez prometa.

Borze v Novem Sadu, Somboru in Budimpešti, radi židovskega praznika danes niso poslovale.

Živinska tržišča.

Dunaj, 23. sept. d. Na današnji trg je bilo prignanih 11.377 mesnatih in 5.696 mastnih prašičev. Notirali so: mesnati 1·5—2·15, mastni 1·50 do 1·70. Živahen promet. Cene mesnatim so padle za 15, a mastnim za 10 grošev.

Ljubljansko lesno tržišče

Tendenca mlačna, promet 2 vagona bukovih drv, 1 vagon oglja.

Radio

Ljubljana, sreda, 24. septembra: 12.00 Dnevne vesti, plošče. 13.00 Čas, borza, plošče. 18.00 Koncert radio-orkestra. 19.00 Sokratov zagovor, recitacija, g. Valo Bratina. 20.00 Koncert godbe Dravske divizije. 22.00 Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, četrtek, 25. septembra: 12.00 Dnevne vesti — plošče. 13.00 Čas, borza, plošče. 18.00 Koncert radio orkestra. 19.00 Prof. Mirko Rupelj: Srbohrvaščina. 20.00 Ženski portreti iz svetovne literature, predava ga. Bartolova. 20.30 Samospevi g. Stjepana Ivelja, člana marib. nar. gledališča.

Beograd, sreda, 24. septembra: 10.30 Plošče. 12.45 Opold. koncert radio-kvarteta. 13.30 Poročila. 17.30 Koncert radio jazz orkestra. 19.30 Iz literarnega in umetniškega življenja. 20.00 Pevski koncert ge. Volevaü in Pinterović, članov Beograjske opere. 21.00 Čas in dnevne vesti. 21.15 Koncert radio-kvarteta. 22.15 Sprehod po Evropi.

Beograd, četrtek, 25. septembra: 10.30 Plošče. 12.45 Opold. koncert radio kvarteta. 13.30 Poročila. 17.05 Recitacije. 17.30 Popoldanski koncert radio kvarteta. 19.30 Francoska ura. 20.30 Prenos iz Ljubljane. 22.30 Čas in poročila. 22.45 Večerni koncert radio kvarteta.

Zagreb, sreda, 24. septembra: 15.00 Zabavna glasba. 16.30 Poročila. 20.35 Operetni večer. 21.50 Poročila in vreme. 22.00 Prenos tonfilma.

Zagreb, četrtek, 25. septembra: 13.30 Poročila. 17.00 Popoldanski koncert. 18.20 Poročila. 20.15 Kulturne in društvene vesti. 20.30 Koncert (prenos iz Ljubljane). 22.30 Poročila in vreme. 22.40 Lahka večerna glasba.

Sport

ZAKAJ JE ILIRIJA PODLEGLA SAŠKU?

To vprašanje je marsikdo stavil po ponedeljkovem podaljšku, ko je Sašk s samo 10 igralci zabil Iliriji tri gole.

Odgovor ni težak. Že dalje časa lahko opazujemo pri Iliriji, da igra za oko še dosti lepo, ne zna pa delati golov. Temu je vzrok napačna taktika. Do gola gre vse lepo, tudi streljati znajo — ako so prosti. Tu je baš ranljiva točka. Notranji napadalni trio drži v polju primerno razdaljo med seboj, kakor hitro pa dospe do kazenskega prostora, se naenkrat znajde ves trio in dostikrat tudi obe krili tesno skupaj in ni prav nič čudnega, da posameznik ne preide do strela. Eden ovira drugega in nasprotna obramba ima vedno priliko, da stavi protiukrepe. Pred golom je treba prostora, zato se mora igro raztegniti, kar smo nato v prijateljski tekmi mogli nazorno videti.

Sašk ne bi nikdar zmagal, da ni tudi defenzivna formacija Ilirije v taktičnem pogledu zelo grešila. Edino od desne strani napada, po desni zvezi in krilu je pretila nevarnost in bi morala obramba, ako bi količkaj mislila, osredotočiti na ta dva igralca vso pažnjo. Ker tega ni storila, so padli goli in Ilirija je morala zgubiti kljub premoči.

Jakšić, znani vratar beogradskega Soko in naš reprezentančni vratar v Montevideu, je ob priliki svetovnega prvenstva sprejel ponudbo angažmaja po newyorški Hakoah in bo najbrže že v oktobru nastopil za novi klub.

Meetingv Berlinu, o katerem smo v nedeljski številki prinesli dve sliki atletov, je prinesel prav lepe uspehe. Na 5000 m je zmagal Finec Nurmi s 14:58, na 1500 je Francoz Ladoumegue s 3:53'7 potisnil Nemca dr. Peltzerja, ki je rabil 3:59, na drugo mesto. V kopju je Finec Järvinen s 66'88 m zasedel prvo mesto, dočim je v skoku v dalj zmagal Köchermann s 7'38 m. Meetingu je prisostvovalo 35. 000 gledalcev.

Dvomatch Avstrija : Švica se je končal z zmago Avstrije s 70'5 : 52'5. Pri tem je postavil Janausch s 44'66 m nov avstrijski rekord v metu diska.

PROPAGANDNI JUNIORSKI LAHKOATLETSKI MEETING ASK. PRIMORJE.

Nadaljevanje meetinga v sredo ob 15. uri na igrišču, Dunajska cesta, in sicer se vršijo sledeče discipline:

Za kategorijo A: 100 m; skok v višino.

Za kategorijo B: 200 m, skok v višino, met diska, met kopja.

Za kategorijo C: 200 m, 150 m, skok v višino, troskok, skok ob palici, met kopja, met diska, stafeta 4×800 m.

Praviço nastopa imajo vsi verificirani in neverificirani člani prirediteljskega kluba, nadalje vsi neverificirani atleti, ki niso člani nobenega kluba. Prijave so dovoljene pol ure pred začetkom starta.

A. S. K. PRIMORJE.

Mali oglasi

Trboveljski premog

Specijalni »K O K S« za kurjavo naročite pri »I L I R I J I«.
Dunajska cesta 46. — Telefon 28—20, 25—95.

Sodna dražba

v konkurzno maso Petra Semka spadajočo kožuhovino in poslovnega inventarja se vrši dne 24. sept. t. l. ob pol 2. uri popoldne na dvorišču Prečne ulice 4. 477

»Die Aerztin im Hause«

kompletno (2 knjigi) v najboljšem stanju prodam za Din 260.— Naslov v upravi. 452

Ako želite kupiti na obroke

obrnite se na
KREDITNO ZADRUGO DETAJLNIH TRGOVCEV
r. z. z o. z.
v Ljubljani
Cigaletova 1 (zr. sod.)

Kuharskega učenca

ali učenko sprejmemo Ponudbe z navedbo starosti, poklica staršev in šolske predizobrazbe na upravo „Jugoslovana", Celje, Slomškov trg 4. 482

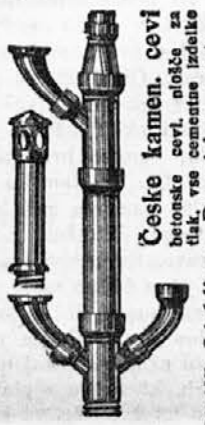

České kamen. cevi betonske cevi, plošče za tlak, vse cementne izdelke
Chlář, Ljubljana, Dunajska cesta.

NAJNOVEJŠA KOLESA ZA OTROKE!
TOVARNA PELIKAN
KOLESNI DELI — PNEUMATIKE — EN DETAJL
LAKIRANJE — PONIKLANJE
EN GROS
Otroški vozički
MARIJIN TRG ST. 8
TOVARNA
Ljubljana VII.
Plačilne olajšave!
Ceniki franko!

SPREJEMA VSA POPRAVILA KOLES IN VOZIČKOV!

✝

V globoki žalosti naznanjamo tužno vest, da je naš dobri soprog, brat, svak, stric, gospod

Josip Kurent

inkasant Kranjske hranilnice

danes nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, dne 24. septembra ob 16. uri izpred hiše žalosti, Knafljeva ulica 9, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 23. septembra 1930.

Fanči Kurent roj. Kotlušek, soproga in ostali sorodniki

✝

KRANJSKA HRANILNICA objavlja tužno vest, da je njen blagajniški sluga, gospod

Josip Kurent

odlikovan l. 1927 s srebrno svetinjo za gradjanske zasluge

nenadoma preminul dne 23. septembra 1930.

Pogreb ranjkega bo v sredo, dne 24. septembra ob 4. uri iz Knafljeve ulice štev. 9 na pokopališče pri Sv. Križu.

Pokojni je služboval nad 40 let vedno z vzorno marljivostjo in zvestobo; zavod ga bo ohranil trajno v častnem spominu.

Ljubljana, dne 23. septembra 1930.

KRANJSKA HRANILNICA

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

V. No. 4432/10. 2229—3—1

Razglas o licitaciji

Kraljevska banska uprava razpisuje na podstavi čl. 86.—98. zak. o državnem računovodstvu ter vseh njegovih dopolnitev in sprememb s skrajšanim rokom 15 dni

I. javno pismeno licitacijo

za oddajo gradbenih del za ureditev cestišča z dvojno prevlako s katranom, oziroma asfaltom ali emulzijo:

1. na banovinski cesti I. reda Celje—Laško km 0·0 do km 1·4 in
2. na banovinski cesti I. reda Celje—Teharje km 0·0 do km 1·52.

Predvidena je pri navedenih cestah dvojna površinska prevlaka v vročem ali mrzlem načinu. Pri vročem načinu je treba izvršiti prvo prevlako s katranom s pridatkom meksfalta ali asfalta, drugo s prameksom. Za izvršitev po mrzlem načinu je v ponudbi treba navesti vrsto ponudene emulzije.

Načrti, proračuni, splošni in posebni pogoji so reflektantom na vpogled med uradnimi urami v I. odseku tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani ter se lahko tudi istotam kupijo po nabavni ceni.

Za obe cesti je treba položiti skupno ponudbo v obliki enotnega popusta v odstotkih na cene uradnega proračuna, ki znaša ad 1. 307.239 Din, ad 2. 512.595 Din, skupaj 819.834 Din.

Licitacija se bo vršila pri 1. odseku tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani, Turjaški trg št. 1,

v torek, dne 15. oktobra 1930. ob 11. uri dopoldne.

S 100 Din kolekovane ponudbe je treba predložiti določenega dne med 10. in 11. uro v roke predsednika licitacijske komisije in sicer v zapečateni kuverti z zunanjo oznako: »Ponudba za ureditev cestišča z dvojno površinsko prevlako na banovinski cesti ... ponudnika I. I.« Pozneje došle ponudbe se ne bodo upoštevale.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno izjaviti, da v celoti pristaja na vse gradbene pogoje ter mora položiti kavcijo, ki znaša 82.000 Din za jugoslovanske, odnosno 164.000 Din za tuje državljane.

Kavcija se mora položiti pri banovinski blagajni, Erjavčeva cesta št. 13, in sicer bodisi v gotovini, ali v državnih vrednostnih papirjih, ali v garancijskih pismih, izdanih po denarnem zavodu v zmislu čl. 88. zak. o državnem računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24. pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka B, »Pogodbe in nabave«. O položeni kavciji prejme ponudnik blagajnično položnico, ki jo mora z vročitvijo ponudbe predložiti predsedniku licitacijske komisije.

Obenem se mora vsak ponudnik izkazati z uverenjem ministrstva za gradbe, da se sme udeleževati javnih licitacij, in s potrdilom, opremljenim s kolekom za 20 Din, da je plačal davke do vštetega tekočega četrtletja, pooblaščenci pa morajo predložiti poleg tega pooblastila, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Kraljevska banska uprava si pridržuje pravico, obseg razpisanih del po potrebi povečati ali zmanjšati, ne da bi smeli podjetniki za to zahtevati posebno odškodnino, nadalje oddati dela ne glede na višino ponudenih vsot, kakor tudi odkloniti vse ponudbe brez vsake obveznosti.

Vsak ponudnik mora ostati v besedi 60 dni po licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 22. septembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Br. 38.083/1930. 2207

Oglas jeftimbe.

Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu održat će u svojim službenim prostorijama u Mihanovićevoj ulici 3, III. kat, javnu, pismenu, ofertalnu licitaciju, i to dne 10. oktobra 1930. u 10. sati prije podne za instalaciju uredjaja centralnog grijanja, pripreme tople vode i sanitarnog uredjaja na novogradnji Okružnog ureda za osiguranje radnika u Somboru.

U predračune ponuda imadu se uvrstiti za sav materijal i za sve radnje, vlastoručno ispisane jedinične i ukupne cijene u dinarima, te tačno umnožene i zbrajane, a konačna svota ispisana brojevima i slovima.

Cjelokupne radnje izdat će se prema jediničnoj cjeni.

Ponude imadu se biljegovati sa Din 100 i predati u zapečaćenom omotu do gore označenog roka u uredžbeni zapisnik Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu. Na omotu valja napisati: Ponuda za instalaciju uredjaja centralnog grijanja, pripreme tople vode i sanitarnog uredjaja, na novogradnji Okružnog ureda za osiguranje radnika u Somboru na jeftimbeni oglas broj 38083/1930.

Jamčevina u iznosu od 5% za domaće državljane, a 10% za strane imade svaki nudioc položiti kod blagajne Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu, te potvrdu o tome uručiti povjerenstvu prije otvaranja ponuda.

Kao jamčevina može služiti: 1. Nevinkulirane uložne knjižice koje velebanke ili gotov novac, 2. državni vrijednosni papiri računajući ih po normali, 3. uložnica Drž. Hipotekarne banke, založnice i komunalne obveznice, koje je ministar Financija oglasio podesnima za kaucije i priznao im pupilarnu sigurnost sve po berzanskom tečaju ali ne preko nominale, konačno 4. garantno pismo novčanog zavoda prvog reda registrovano kod generalnog inspektorata Ministrstva Finansija samo kao privremena kaucija, koju dostalac u roku od 8 dana izmjenjuje sa jednom od ostalih spomenutih kaucija.

Dostalac radnje imade ovu jamčevinu povisiti prigodom potpisa ugovora na 10% (strani na 20%) proračunate svote.

Ponudi dužni su nadmečati priložiti pismenu izjavu, da su im uvjeti jeftimbe poznati te da pristaju po istima nadmetati se. Ujedno imadu priložiti pismeno očitovanje, da su im sve mjesne prilike kao i one, gdje se gradnja ima izvesti, dobro poznate.

Svaki nudioc ima doprinjeti pismeno uvjerenje svoje nadležne komore, esnafa ili sindikata te uvjerenje Ministarstva Gradjevina o pravu učestvovanja kod javne licitacije.

Isplata zaslužbine izvršivat će se namirama providjenim taksenim markama u iznosu od 0·5% svote koja se podiže, a kod konačnog obračuna plaća poduzetnik 1% ugovorene odnosno obračunate svote u ime državne pristojbe za pravni posao.

Ponude koje ne bi propisanim uslovima odgovarale ne će se uvažiti isto tako i naknadno, te brzojavno podnešene ponude.

Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu nije obvezan prihvatiti nijedu ponudu, kao ni prihvatiti najjeftiniju, te nije dužan obrazložiti svoj postupak u izboru dostalaca.

Opće tehničke i jeftimbene uvjete kao i nacrte mogu nadmetači dobiti kod Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu uz cijenu od 100·— Dinara.

Za vrijeme raspisa mogu interesenti dobiti eventualna nužna razjašnjenja u uredovnici Središnjeg ureda za osiguranje radnika, Mihanovićeva ulica 3, soba 418.

U Zagrebu, dana 10. septembra 1930.

Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu.

*

Štev. 8207/II. 2217—2—1

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za na dan 6. oktobra 1930. ob 11. uri nabavo:

11. uri nabavo:

500 m plinovih in vodovodnih cevi 1½", 5000 kg ovsa.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje,
dne 19. septembra 1930.

*

Štev. 8206/II. 2215—2—1

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za na dan 13. oktobra 1930. ob 11. uri nabavo:

1200 m vrvi iz jeklenih žic, ca 15 mm premera.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje,
dne 18. septembra 1930.

*

Štev. 8200/II. 2216—2—1

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za dan 27. oktobra 1930. ob 11. uri nabavo:

1 kompletne naprave za preizkuševanje olja na električno trdnost in
1 komad prenosnega preizkuševalnega transformatorja.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje
dne 18. septembra 1930.

Razne objave

2224

Objava.

Izgubil sem završno izpričevalo IV. razreda I. drž. deške meščanske šole v Ljubljani za leto 1928/29 na ime: Remškar Ferdinand, rodom z Viča.

Proglašm ga za neveljavno.

Remškar Ferdinand, s. r.

ANATOLE FRANCE: BOGOVI SO ŽEJNI

84

Plakati so naznanjali »Fedro« in »Vrtnarjevega psa«. Vsa dvorana je zahtevala himno »Prebujenje ljudstva«, ki so jo zelo ljubili gizdalini in zlata mladina.

Zavesa se je dvignila in na odru se je pojavil debel, kratek možiček: bil je slavni Lays. Zapel je s svojim lepim tenorskim glasom:

Peuple français, peuple de frères!...
(Francosko ljudstvo, ljudstvo bratov!...)

Zagrmelo je tako silno ploskanje, da so žvenketali kristali lestenca. Nato je bilo slišati kratko mrmranje in iz parterja je odgovoril glas nekega državljana v okroglem klobuku s »himno Marseljcev«:

Allons, enfants de la patrie!...

Ta glas je udušilo glasno vpitje; zadoneli so klici:

»Doli teroristi! Smrt jakobincem!«

In Lays, ki so ga znova pozvali na oder, je zapel v drugič himno termidorijancev:

V vseh gledaliških dvoranah je bilo tedaj videti Maratovo soho, ki se je dvigala na kakem stebru ali na podstavku; v gledališču Feydeau je stala ta soha na podnožniku pred »vrtom« ob zidani ograji, ki je zapirala oder.

Medtem ko je orkester igral uverturo iz »Fedre in Hipolita«, je mlad gizdalin pokazal soho s koncem svoje palice ter vzkliknil:

»Doli Marat!«

Vsa dvorana je ponovila:

»Doli Marat! Doli Marat!«

In zgovorni glasovi so prevpili trušč:

»Sramota je, da ta soha še stoji!«

»Podli Marat vlada povsod, to nam ni v čast! Število njegovih soh je enako številu glav, ki jih je hotel odrezati.«

»Krastača strupena!«

»Tiger!«

»Črna zmija!«

Hipoma spleza eleganten gledalec na rob svoje lože, sune soho in jo zvrne. In glava iz mavca se razleti na kosce, ki padejo na godce med ploskanjem dvorane, ki se vzdigne in stojé ubere »Prebujenje ljudstva«:

Peuple français, peuple de frères!...

Med najbolj navdušenimi pevci je spoznala Elodija čednega dragonca in advokatskega pisarčka Henryja, svojo prvo ljubezen.

Po predstavi je poklical lepi Desmahis voz ter odpeljal grajanko Blaževo k »Amorju Slikarju«.

V kočiji je umetnik stisnil Elodijino roko med svoje:

»Ali mi verjamete, Elodija, da vas ljubim?«

»Verjamem, saj ljubite vse ženske.«

»Ljubim jih v vas.«

Nasmehnila se je:

»Vkljub črnim, plavim in rdečim lasuljam, ki so tako priljubljene, bi vzela nase veliko breme, ako bi se hotela posvetiti nalogi, da bi bila za vas ženska vseh vrst.«

»Elodija, prisegam vam...«

»Kaj? Prisege, državljan Desmahis? Ali ste sami zelo prostodušni, ali pa domnevate, da sem jaz preveč.«

Desmahis ni vedel ničesar odgovoriti in častitala si je kakor k zmagi, da mu je vzela vso duhovitost.

Na vogalu ulice Zakona sta slišala petje in vpitje ter videla, kako se sučejo sence okrog nekega ognjišča. Bila je skupina elegantnih moških, ki so po odhodu iz Francoskega gledališča sežigali lutko, predstavljajočo Prijatelja ljudstva.

V Honorijevi ulici je kočijaž zadel s svojim dvorogeljnikom v burleskno Maratovo podobo, ki je visela na svetilki.

Kočijaž, ki ga je to naključje spravilo v dobro voljo, se je obrnil proti meščanoma ter jima pripovedoval, kako je prejšnji večer prodajalec vampov v ulici Montorgueil namazal Maratovo glavo s krvjo, rekoč: »Kri je ljubil«; kako je nekaj malih desetletnih dečkov vrglo kip v kanal in kako na mestu so bili tedaj vzkliki državljanov: »To je njegov Panteon!«

Medtem je iz vseh restavracij in okrepčevalnic donelo petje:

Peuple français, peuple de frères!...

Ko je Elodija dospela do »Amorja Slikarja«, je skočila z voza, rekoč:

»Zbogom!«

Toda Desmahis jo je milo prosil in silil tako nežno vanjo, da ni imela poguma, da bi ga pustila pred vrati.

»Pozno je,« je dejala; »ostali boste samo za trenutek.«

V sinji sobi je odložila plašč in v beli obleki po antični modi so zablestele njene polne, tople oblike.

»Morda vam je hladno,« je dejala. »Takoj prižgem ogenj: vse je pripravljeno.«

Utrla je kresilo in vtaknila v peč gorečo vžigalico.

Filip jo je stisnil k sebi s tisto nežnostjo, ki razodeva silo in prevzela jo je čudna sladkost. In ko je že omagovala pod njegovimi poljubi, se mu je izvila:

»Pustite me!«

Počasi se je razčesala pred zrcalom na kaminu: nato se je otožno ozrla na prstan, ki ga je nosila na prstancu leve roke, majhen srebrn prstan, kjer se že ni več razločeval ves obrabljeni in odrgnjeni Maratov obraz. Gledala ga je, dokler ji niso solze zatemnile pogleda, potem ga je narahlo snela ter ga vrgla v plamen.

Tedaj se je vrgla Filipu v naročje, vsa sijoča od solz in smehljanja, vsa krasna od nežnosti in ljubezni.

Pozno v noč je že bilo, ko je grajanka Blaževa odprla svojemu ljubčku vrata stanovanja ter mu rekla čisto tiho v temi:

»Zbogom, ljubljeni... Sedaj je ura, ko se utegne vrniti moj oče domov: ako slišiš na stopnicah kak šum, pojdi hitro v gornje nadstropje in ne hodi dol, dokler ne mine nevarnost, da te kdo vidi. Da ti odpro vrata na ulico, potrkaj trikrat hišnici na okno. Zbogom, življenje moje, zbogom, duša moja!«

Poslednji ogorki so še žareli na ognjišču. Elodiji je srečna in trudna glava zopet omahnila na blazino.

KONEC.

Zdravniki se učijo kuhati

Ni še dolgo tega, ko smo v ilustriranih listih gledali slike velikih kuhinj, kjer se sučejo okoli ognjišč ne kuharice v belih predpasnikih, ampak zdravniki. Na Dunaju je v mestni ubožnici uredil tako kuhinjo za zdravnike znameniti profesor Noorden. Za zdravnike so v teh kuhinjah vpeljani posebni kuharski tečaji, njihov namen pa ni izobraziti zdravnike za kuharje, ampak ti tečaji imajo namen pokazati zdravniku, ki dobro pozna kemično sestavo živil, tudi to, kako se različna živila na različne načine pripravljajo za zdrave, zlasti pa za bolne ljudi. Izpremembe katerim so podvržena živila, če jih kuhamo ali pečemo itd., so velike važnosti za prebavljivost in za njihovo zdravilno moč, kajti slabo ali napačno pripravljene jedi lahko bolniku več škodujejo kakor koristijo, čeprav so kemično pravilno sestavljena. Mi poznamo danes moderna gesla »surova hrana«, »vitamin« itd., in v časopisih in v knjigah seznanjajo ljudi z novimi metodami pripravljanja hrane. Zato mora tudi zdravnik vedeti vsaj kolikor toliko, kaj se godi v kuhinji s predpisanimi jedmi, sicer ne more vporabiti na korist bolnikov, nauka, »da se prebavljanje začne že v kuhinji«.

V Ameriki se je vsled velikega zanimanja za brezhibno in zdravju koristno kuho razvil celo poseben ženski poklic »dietitian« (ženska, ki se razume na kuho dijete). Za te vrste kuharice imajo na ameriških visokih šolah posebne tečaje, in ženske, ki tak tečaj dovrše z dobrim uspehom, pridejo za nadzornice velikih kuhinj v bolnicah, v tvornicah in sploh povsod tja, kjer se kuha na veliko. Veliki hoteli v Ameriki imajo povsod že svojo »dietitian«, in gostom se tam ni treba bati, da bodo uživali hrano brez vitaminov ali pa da bodo dobili preveč kisline v želodec. Amerikanci jedo sedaj čisto pametno, kar jim omogoča tudi bogastvo njihove dežele, ki nudi vse leto vse produkte, enkrat na severu enkrat pa na jugu. Amerikanci jedo manj krompirja, kruha in močnatih jedi kot mi, zato pa uživajo dosti več mesa, mleka in masti kot mi.

Reforma prehrane napreduje tudi v Nemčiji. Kakor po vsem svetu tako so tudi v Nemčiji delovni pogoji in vnanje življenjske prilike vedno težje, tako da telo vedno več trpi. Izgubljeno in potrošeno energijo pa naj nadomesti reformirana hrana. Klic »nazaj k naravi« pa ne more veljati za vse ljudi v enaki meri. Fabriški delavec, ki telesno bolj malo trpi in ki dela redno svojih 8 ur na dan, ne potrebuje toliko hrane kakor kmet, ki se telesno mnogo bolj giblje. Meso hočejo jesti ljudje v prvi vrsti zato, da ostanejo delj čas siti. Kdor se dobro najé mesa, ne čuti tako kmalu lakote, in tak človek lahko dolgo izdrži od ene južine do druge. Uživanje mesa se bo dalo torej težko omejiti, dokler je v navadi nepretrgano večurno delo, pa tudi zato ne, ker škodljivost mesa še zdavnaj ni dokazana stvar.

Kdor pa hoče iz zdravstvenih ali celo iz verskih ozirov uživati samo rastlinsko hrano, to lahko brez skrbi stori, ne da bi zato njegova delavna moč kaj trpela. Vedeti pa mora, da zahteva dobra vegetarijanska (rastlinska) kuhinja dosti več pazljivosti in tudi precej več kuharskega znanja kakor pa mešana kuhinja, pa tudi precej dražja je.

Vedno večji zahtevi po rastlinski, vitaminov bogati hrani se morajo prilagoditi tudi gostilne. V gostilnah so dajali doslej navadno le velike porcije mesnih jedi, prikuhe pa bolj malo, sadja pa skoraj nič. V malih mestih je še danes tako in samec, ki je navezan na hrano v gostilni, je precej na slabem v tem oziru. Če pa bo zmagala moderna struja, bodo morali tudi v gostilnah kuhati več prikuhe in manj mesa. Prikuhe pa je treba znati pripravljati, kar stane res nekaj več dela, zato pa je vegetarijanska kuhinja razmeroma draga.

Ravno tako je treba omogočiti raznim bolnikom, ki nimajo svojega doma, da bodo dobivali od zdravnikov jim predpisano hrano tudi lahko v gostilni. V velikih ameriških mestih imajo že povsod dietetične restavracije, ki jih običajno vodijo omenjene »dietitians«. Kuharji in kuharice v takih restavracijah morajo znati pripravljati hrano za zdrave ljudi in za bolnike. Če zna kuhar(-ica) materijal primerno pripraviti po zdravniških navodilih, lahko bolniki uživajo marsikaj, kar jim je navadno prepovedano. Da pri nas še nimamo takih restavracij, je krivo seveda v prvi vrsti pomanjkanje denarja, ker taka kuhinja ne more biti poceni, in predno se nabere dovolj gostov, je restavracija že uničena.

V nekaterih bolnišnicah šolajo ženske za dijetetične kuharice, ki dobe kasneje prav dobre službe. To je prav lep in dober nov ženski poklic. Mogoče bi se dalo kaj podobnega napraviti tudi pri nas.

Takozvani »Welfski« zaklad v berlinskem dvorskem muzeju.

Prihodnje dni bodo odločili, ali bo ostal takozvani »Welfski zaklad« še v Nemčiji, ali pa ga bodo prodali naprej. Zaklad obstoji iz 82 komadov velikih umetnin. Slika nam kaže sloveči oltar za relikvije, ki ga je izdelal znani zlatar in umetnik Albert iz Kölna. Zaklad so sedaj razstavili, da bi vzbudili med ljudmi žanj zanimanje in pa nekaj požrtvovalnosti, da bi mogli zaklad odkupiti od sedanje lastnice (neke privatne družbe) in ga ohraniti za Nemčijo.

Kako je v Argentini

Skoro iz vseh držav Južne Amerike prihajajo poročila o več ali manj krvavih prevratih, katerim mi pravega vzroka niti ne vemo. Dobri poznavalci razmer pa, ali vsaj tisti, ki hočejo za take veljati, trdijo, da je vzroke nemirov v južnoameriških državah iskati v gospodarskih krizah, ki tudi tem državam niso prizanesle.

To velja tudi za Argentino, ali kakor pravijo drugi, za Argentinijo. Argentina je agrarna dežela, kjer pa je kmetijstvo še zelo primitivno. Argentina meri okroglo 3 milijone kvadratnih kilometrov, od te površine pa je skoro polovica pašnikov in travnikov. Gozdov je ena tretjina površine, osem odstotkov površine pa obsegajo njive. Vsa obdelana površina meri okroglo 250.00 kvadratnih kilometrov.

Obdelajo pa včasih več zemlje, včasih pa manj. To je odvisno od letine. Če je letina dobra, obdelajo naslednje leto manj zemlje, če pa je slaba letina, obdelajo večjo površino.

Argentina pridela 4 do 5 odstotkov vse pšenice na svetu in 4 do 7 odstotkov koruze celokupne svetovne letine. Koruze izvozi Argentina največ izmed vseh agrarnih držav. Tudi lanu izvažajo ogromne množine. Bolj malo pa pridelajo sladkorja, bombaža in vina.

Največ pa izvažajo iz Argentine zmrznjenega msea, kajti živinoreja je v Argentini zelo razvita, ne toliko po kakovosti, ampak po količini. Leta 1922 so našteli v deželi 37 milijonov goved, prebivalcev pa komaj 10 milijonov, tako da pridejo na vsakega prebivalca skoro po 4 goveda. Ovc so našteli skoro 5 milijonov, 10 milijonov konj in poldrug milijon prešičev.

Vprašanje gospodarske krize je v Argentini v tesni zvezi s številom prebivalstva, kajti izvzemši velika mesta kot je Buenos Aires je dežela tako malo obljudena, da pride ponekod komaj na 10 kvadratnih kilometrov le 1 prebivalec.

Pečat na poročnem listu

V neki mali ribiški vasi na Holandskem blizu mesta Imuiden je župan ob enem tudi uradni pregledovalec mesa. Nedavno sta prišla k temu županu dva človeka k poroki. Župan je izgotovil potrebne listine in tudi poročni list, na katerega je udaril predpisani uradni pečat. Ker pa župan ni bil samo župan, ampak tudi pregledovalec mesa, je pomotoma udaril na listino ne županski, ampak pregledniški pečat in tako je bilo zapisano na poročnem listu, »da sta oba zdrava in brez trihin.«

Piccardovi predhodniki

Poročali smo že o poskusu švicarskega profesorja Piccarda, ki se je hotel v nedeljo 14. septembra dvigniti z zrakoplovom po možnosti vsaj 14.000 metrov visoko v zrak, a se mu je poskus izjalovil.

Profesor Piccard pa ni prvi, ki je poskušal z zrakoplovom prodreti v sicer nedostopne zračne višave. Angleški listi poročajo, da sta napravila sličen poskus dva Angleža, Glaisher in Coxwell, že leta 1862. Oba sta res dosegla dotlej najvišjo višino, ni pa dosti manjkalo, da se ni zgodila nesreča.

Oba zrakoplovca je finančno podprla znanstvena družba »British Association«, dvignila pa sta se v zrak v mestu Wolverhampton. Glaisher je bil znanstveni opazovalec, Coxwell pa je vodil in ravnal zrakoplov. Beležke, ki si jih je bil napravil Glaisher o svojih opazovanjih, pričajo, da sta bila oba moža čudovito hladnokrvna. Do višine 5 milj se nista počutila nič slabo. Toplomer je padel v tej višini na 20 stopinj pod ničlo. Zrakolov se je dvignil vsakih 8 minut za 1 miljo. Deset kilometrov visoko je delal Gaisher svoje zadnje beležke, kmalu nato pa se je onesvestil. Še predno je padel v nezavest, so mu odpovedale roke in noge. Potem ga je zapustil vid; mislil je pa lahko še nekaj časa.

Na srečo je ostal Coxwell pri zavesti, toda svojemu tovarišu ni mogel pomagti, ker so tudi njegovi udje postali neobčutljivi. Ker so mu otrpnile roke, ni mogel odpreti ventila, pač pa se mu je posrečilo, da je v poslednjem hipu zagrabil za vrv ventila z zobmi. Komaj pa se je zrakoplov nekoliko spustil, sta oba zopet postala sveža in Gaisher je zopet lahko delal svoje beležke.

Harry F. Sinclair.

Sinclair je eden največjih ameriških petrolejskih magnatov. Zanima se posebno za petrolejske vrelce, ki so jih nedavno odkrili v Nemčiji v okolici mesta Hannover. Sinclair je mnenja, da je tam toliko petroleja, da bi ga bilo za Nemčijo za stoletja dovolj.

Stare avtomobile mečejo v morje

V Zedinjenih državah ne vedo, kam bi s starimi, polomljenimi avtomobili. Nekaj jih sicer pokupijo fabrike avtomobilov, kjer železne dele pretope, ostanek je pa vendarle velik, ki se ga ni tako lahko odkrižati. Kakor pa poročajo ameriški listi, se je nedavno ponudila lastnikom starih avtomobilov neka parobrodska družba, da je pripravljena nalagati stare avtomobile na svoje ladje proti skromni odškodnini 2 dolarjev, da jih na visokem morju pomeče v vodo.

»Visoka šola« za zločince

Zločinstvo je postalo v nekaterih ameriških mestih že prava obrt, ki zahteva mnogo tehničnega znanja. Zato so zločinci v Chicagu ustanovili posebno »visoko« šolo, kjer se uče »učenci« za vsako vrsto zločinov potrebne tehnike.

Ljudje, ki pobijajo šipe, niso v Chicagu navadni ljudje, ki mečejo v okna kamenje ali pa debele kose opeke, ampak so šolani in izvežbani ljudje, ki znajo kamenje metati na poseben način, tako da na en sam lučaj razbijejo popolnoma tudi največjo šipo. Ljudje, ki polagajo dinamitne patrone, znajo silno spretno napeljati žico na določeno mesto in patrono položiti tako, da se mora podreti cela hišna stena ali pa stena avtomobilske garaže. Dalje imajo na »visoki« šoli za zločince posebne tečaje, kjer se uče streljati s strojnicami na drveče avtomobile, pa ne samo streljati, ampak tudi zadeti. Tudi zažiganje je precej zapletena stvar. Tu je treba znati vnetljive stvari tako razpostaviti, da hiša že skoraj vsa gori, predno pride požarna bramba na lice mesta. Tisti, ki mečejo bombe, jih znajo metati na sto načinov, ali za res, ali pa samo za strah. Če mečejo bombe le za strah, pravijo, da mečejo »ananas« (sladek sad), če gre pa zares, je to »veliki kašelj«. Delajo pa tudi s kemikalijami. Če na pr. noče kakšen trgovec z oblekami iti zločincem na roke, mu polijejo najdražje obleke z jedkimi kislinami. Oškropiti koga po obrazu z vitrijolom pa ni nič novega.

»Rocketeer«-ska (zločinska) družba obvladuje torej vse vrste zločinov, ne samo tihotapstva z alkoholom. V Chikagu je znanih nad 100 takih družb.

Italijanski emigranti in fašisti

O nekem težkem in krvavem spopadu med nekim italijanskim emigrantom in med dvema fašistoma, ki se je včeraj popoldne dogodil v Bruslju na bulvaru Adolf Maks, prinaša italijanski tisk te-le informacije: Italijanski delavec Dilabora, politični emigrant, po rodu iz Pulja, ki je nedavno prišel v Bruselj, je srečal dva Italijana s fašistovskimi znaki. **Potegnil je samokres in enega izmed njih s štirimi streli iz samokresa zelo težko ranil.** Dilaboro so zaprli. Težko ranjeni fašist se zove Silvestro Avrelio in je star 36 let ter je trgovec v Amsterdamu, a je potoval skozi Bruselj. Ranjenega fašista so odpeljali v bolnico, vendar zdravniki nimajo mnogo upanja, da ostane živ. **Dilabora je pri policiji izjavil, da je emigrant in da je to napravil čisto iz politične mržnje.** On ni poznal svoje žrtve, temveč je streljal samo zato, ker je videl človeka, ki je nosil fašistovski znak.

Nepotrebna »prtljaga«

Na raznih vabilih smo doslej dostikrat našli pripombe »promenadna obleka« in podobno. S tem je bilo rečeno, da bo zabava ali sestanek ali karkoli že bolj »domače« in ne uradno-napeto. Na Francoskem pa je naredila moderna pokvarjena mladina še korak naprej v tem oziru. Če hoče francoska mladina povedati, da se hoče sama zabavati, tudi brez nadzorstva starišev, si napiše na vabilo dostavek: »Bagage inutile laisser sur le quai« — »nepotrebno bagažo pustite zunaj!« Ta navada se je udomačila tudi že na Holandskem, kjer napišejo na vabilo »Geen Bagage«. Tako se vedno bolj uveljavlja pregovor, »da pusti tisti, ki ima svojo ženo res rad, svojo ženo doma.«

Amerika zahteva od Nemčije 40 milijonov dolarjev odškodnine.

Med svetovno vojno sta eksplodirali v Zedinjenih državah dve veliki tvornici za municijo; ena je zletela v zrak julija meseca l. 1916., druga pa januarja meseca l. 1917. Municija je bila namenjena za Rusijo. V Zedinjenih državah vlada splošno prepričanje, da so eksplozije zakrivili nemški agenti in zato je ameriška vlada vložila pri mednarodnem razsodišču v Haagu tožbo za odškodnino v znesku 40 milijonov dolarjev ali 160 milionov nemških mark.

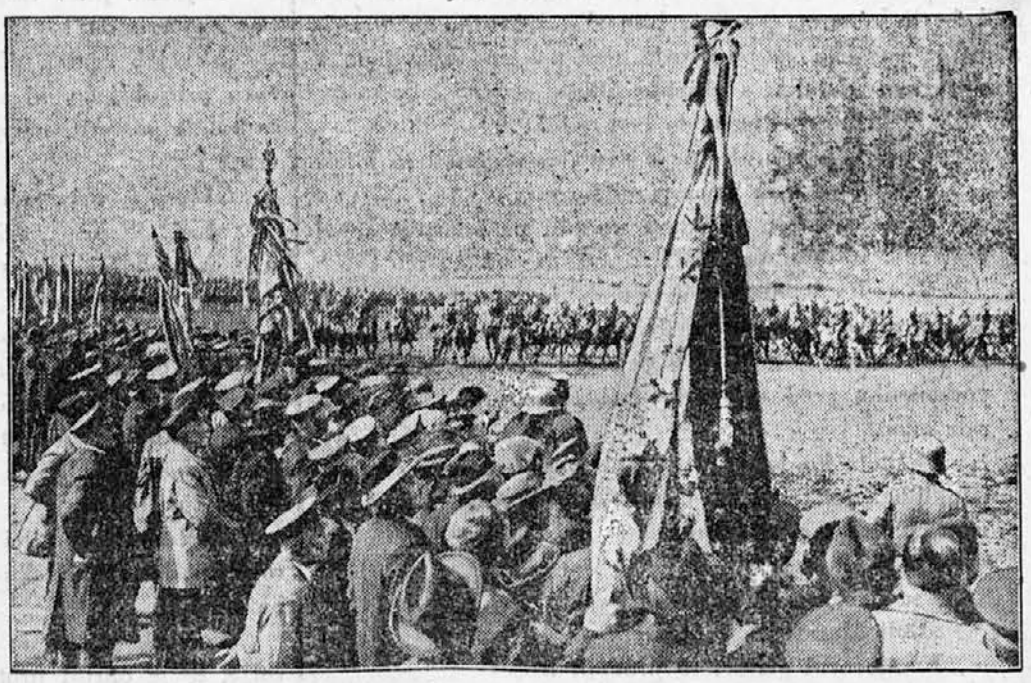

Velika parada pred Hindenburgom.

Velike nemške vojaške vaje so se končale z veliko vojaško parado pred predsednikom Hindenburgom pri Römhildu. Paradi je prisostvovalo nad 100.000 ljudi. Slika nam kaže pohod topništva pred Hindenburgom.

Izdaja tiskarna »Merkur«, Gregorčičeva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Mihálek. — Urednik Janez Debevec. — Za inseratni del odgovarja August Kozman. — Vsi v Ljubljani.